DRAGOMIR PETRESCU

ANTOLOGIA BUGEACULU

(Cu un cuvânt al d-lor N. Iorga, Şt. Cioba
şi Artur Gorovei)

Derjavin
Lord Byron
Mickiewicz
Al. Puşkin
V. Alecsandri
Al. Macedonski
Pan Halipa
Octavian Goga
Preot Al. Mateevici
I. Buzdugan
Al. Naum
A. G. Delafântânele
D. Petrescu
Gh. Bujoreanu

M. Munteanu
V. Arineanu
V. Cavarnali
V. Honiriis
Al. Tibereanu
Crisanta Olteanu
O. Sargeţie
I. Stavov
Ecaterina Cavarnali
Theodor Nencev
I. I. Alexandrescu
Poriase-Prut
Izachin etc.,
etc.

BUCUREŞTI
„INTELECT" M. AS.
[illegible]

„INTELECT"
1938.

„INTELECT" este editura intelectualilor români,

DRAGOMIR PETRESCU

ANTOLOGIA BUGEACULUI

(Cu un cuvânt al d-lor N. Iorga, Şt. Ciobanu şi Artur Gorovei)

Derjavin
Lord Byron
Mickiewicz
Al. Puşkin
V. Alecsandri
Al. Macedonski
Pan Halipa
Octavian Goga
Preot Al. Mateevici
I. Buzdugan
Al. Naum
A. G Delafântânele
D. Petrescu
Gh. Bujoreanu
M. Munteanu
V. Arineanu
V. Cavarnali
V Hondrilă
Al. Tibereanu
Crisanta Olteanu
O. Sargeţiu
I. Slavov
Ecaterina Cavarnali
Theodor Nencev
I. I. Alexandrescu
Portase-Prut
Izachin etc.,
etc.

BUCUREŞTI
EDITURA „INTELECT"

Cu cea mai mare plăcere am cetit aceste pagini bine alese. Basarabia dă nu numai poeţi cu adevărat talent, dar înţelege a scoate la iveală frumuseţile ei ca natură şi ca trecut.

Dar de ce pseudonimele? Şi în ce priveşte cântecul popular, trebue să ne ferim de acela care, vădit, vine de aiurea.

N. Iorga.

Scrisoarea D-lui Şt. Ciobanu.

Un mănunchi de flori cu mireazma tare de stepă, pare „Antologia Bugeacului" a dlui căpitan Dragomir Petrescu.

Poate că aceste flori n'au bogăţia şi variaţiunea de flori a florilor de seră, şi nici fineţea parfumului florilor crescute sub ochiul grădinarului iscusit; în ele se simte ceva din natura sălbatecă a stepei, din monotonia nostalgică a ei....

Muntele şi câmpia Dunării, leagănul fiinţei noastre naţionale, — iată izvorul nesecat de inspiraţie a minunatei noastre poezii populare şi a poeţilor noştri. Bugeacul pare că a rămas la o parte de imaginaţia poetică a poporului român deşi şi el a fost călcat de „oiţa năzdrăvană" a mocanului hoinar, deşi şi pustiul lui a răsunat de tristeţea doinei noastre.

Trecutul însă multicolor al acestei regiuni, cu hoardele nomade cari au cutreerat-o, cu cetăţile ei străvechi, cari o străjuiau pe la margini şi cu mâna acea de populaţie românească, ce se ascundea în fundul văilor şi ce a stat veacuri întregi strajă neclintită a brazdei lui Traian, — prezintă un pitoresc poetic de o rară putere de inspiraţie. Iar cerul adânc, care nu se găseşte în altă parte, liniştea înfiorătoare a Bugeacului şi vânturile lui aducătoare de suspinuri, din alte ţări, — sporesc farmecul poetic al acestui colţ de ţară.

Trei mari poeţi romantici ai secolului trecut — Byron, Mickiewicz şi Puschin au fost atraşi de acest farmec al Bugeacului. In opera genială originală a lor s'a găsit şi câte un colţişor din stepa noastră originală.

Traducerile din această antologie nu sunt şi nici nu pot fi întotdeauna la nivelul originalilor acestor po-

esii, cu răsunet mondial, şi nici poeziile originale nu sunt poate în spiritul poeziei noastre moderniste. In ele însă se răsfrânge un petec al pământului nostru românesc.

Spicuirea de flori din câmpiile Bugeacului, făcută cu atâta grijă şi cu atâta dragoste, de către d. Dragomir Petrescu, merită toată lauda.

Ştefan Ciobanu
profesor universitar
Membru al Academiei române.

Fălticeni, 14 Iunie 1937.

Scrisoarea d-lui Artur Gorovei.

Stimate Domnule Petrescu,

Am cetit, cu multă plăcere, manuscrisul lucrărei Dvs.: „Antologia Bugeacului“, şi vă mulţămesc călduros, pentru deosebita cinste ce mi-aţi făcut.

Aţi avut un gând fericit, când aţi conceput această „Antologie“, şi aveţi un mare merit că aţi înfăptuit-o aşa de frumos.

Ceeace aţi realizat Dv. ar trebui să fie o îndrumare spre lucrări similare, cu privire la alte regiuni ale ţării noastre, care trebue să fi inspirat pe cântăreţii şi scriitorii noştri, ale căror producerі, dacă ar fi adunate, aşa cum faceţi Dvs. pentru Bugeac, ar contribui să ni cunoaştem ţara.

Vă felicitez, Stimate Domnule Petrescu, şi vă rog să primiţi încredinţarea celor mai distinse sentimente ce vă păstrez.

Artur Gorovei.

—

Mulţumesc cu deosebit respect ilustrului savant dl. Prof. Nicolae Iorga pentru frumoasele cuvinte cu care onorează „Antologia Bugeacului[1]), cum şi distinsului academician, Profesor Universitar dl. Ştefan Ciobanu, care deasemenea apreciază elogios această operă, şi închină cuvinte simţite, în gingaşe flori de stil, stepei.

Aceeaşi expresie de sentimente adresez venerabilului folclorist, domnului Artur Gorovei, care atribue cuvinte alese acestei munci înfăptuite.

Aduc cele mai adânci mulţumiri valorosului istoric al Basarabiei, domnul Gheorghe Bezveconâi, Directorul academicei reviste istorice basarabene *„Din trecutul nostru"* care apare la Chişinău şi d-lui Alfred Tibereanu, care mi-au fost colaboratori principali la întocmirea acestei antologii.

Nu uit nici pe cei cari au contribuit la această lucrare cu versurile lor şi le exprim aceleaşi sentimente de vie recunoştinţă.

Dragomir Petrescu.

1) Cuvântul „Bugeac" este de origină tătară. Geograficeşte cuprinde patru judeţe din Basarabia: Ismail, Cahul, Cetatea-albă şi Tighina.

G. R. Derjavin

(Mare poet rus 1743—1816.)

La cucerirea Ismailului[1])

ODA.

Traducere: **Sergiu Matei Nica.**

Vezuviul flăcări răscolește
Un stâlp de foc în beznă pică
Și zarea 'n sânge strălucește
Iar fumuri 'n suluri se ridică,
Și Marea Neagră e'nroșită,
Și tunetul sălbatec zbiară,
S'aud și lovituri izbite
Cum cad pe rând din mâini de fiară,
Pământul tremură'n furie
Și-o ploaie de scântei se stinge,
Se umflă ape, cu urgie,
De lavă, roșie de sânge...
O! Rusule! asta-i icoana
Victoriei și avântului tău febril
Ce s'a 'nchegat atunci sub rana
Și focul dela Ismail![2])

---

1) Asaltul Ismailului s'a făcut la 1790 in Decembrie.
2) Este numai prima strofă din odă.

Lord Byron

(Mare poet englez, care a murit luptând împotriva Turcilor pentru eliberarea Greciei.)

DON JUAN[1]

CÂNTECUL VII, cu descrierea Ismailului.

Traducere de **S. Matei Nica.**

STROFA 9.

Cetatea se numeşte Ismail; ea se găseşte pe malul stâng al braţului stâng Dunărean şi e construită în stil oriental, ceiace nu o împiedică să fie o cetate de prima calitate sau cel puţin n'a împiedecat-o să fi fost mai înainte; astăzi, poate că, ea-i ruinată, şi p ntru învingători asemenea relicve nu mai prezintă nici o valoare. Era la o depărtare de optzeci de vrâste de largul mării, iar împrejurimea ei avea trei mii de stânjeni.

STROFA 10.

Suprafaţa, ocupată de această cetăţuie, cuprindea înăuntru şi un orăşel, dispus în partea stângă pe o ridicătură, de pe care, mulţumită acestei poziţii el stăpânea tot locul. Un grec sădi împrejurul lui o mulţime de garduri puse „pe dos" şi aranjate în aşa fel, încât ele împiedecau focul celor asediaţi şi favorizau duşmanul.

1) Don Juan este scris de poet în versuri şi se găseşte tradus în ruseşte în proză, după care s'a tradus de noi în româneşte la fel.

STROFA 11.

Această împrejurare poate să ne dea o idee despre marile capacităţi ale acestui nou Vauban, dar şanţul de sub oraş era adânc ca oceanul. iar malurile mai înalte decât ar dori cineva, să se spânzure. Se observa de departe o insuficienţă de multe măsuri de precauţie (cer iertare pentru expresiile îngereşti ce urmează): nu erau forturi înaintate nici treceri ascunse, măcar pentru simpla observaţie că „aici nu e un drum public de treceri".

STROFA 12.

Un bastion de piatră, cu intrarea îngustă şi cu pereţi egali în grosime cu multe ziduri din ziua de astăzi două baterii, înarmate din dinţi până în picioare, ca Sf. Gheorghe al nostru, una din ele cazamată, cealaltă trăgătoare peste metereze, — aşa cum a fost groaznica apărare din partea malului dunărean, în vreme ce douăzeci şi două de tunuri bine situate, atârnau în partea dreaptă a oraşului, expunându-şi rândul lor puternic duşmanului, la o înălţime de patruzeci de coţi.

STROFA 13.

Dinspre partea Dunării, oraşul era complectamente descoperit, pentru că Turcii nu-şi puteau închipui, c'o ajunge cândva vreo corabie rusească într'acolo. Ei rămaseră la această convingere, până ce n'au fost asediaţi şi cum era cam târziu să mai repare lucrurile; se uitau la flota moscoviţilor şi nu făceau altceva nimic decât strigau:

„Alla!" şi „Bis Milla!"

Adam Mickiewicz

(Mare poet polonez 1798—1855.)

Stepele Ackermanului.[1])

Traducere de **S. Matei Nica.**

In poala unui ocean de verdeață plutesc,
Căruța — o barcă'n șuvoaie de soare
Inoată prin valuri de ierburi și floare,
Ocolind al ostroavelor colț pitoresc.

Și-amurgește: în viață nu-i dâmb și'nsemnare,
Mă'ncred doar în stele și'nainte pornesc.
Dar ce văd? E un nor? Au raze sclipesc?
E Nistrul... cu farul: a Ackermanului candelă mare!

Stai!... Doamne, s'aude cum pe cer curg cocorii.
Nici ochiul de vultur nu poate să-i prindă.
Un fluture urcă-o tulpină; dar te-apucă fiorii.

Un șarpe se linge prin iarbă flămândă...
E atâta tăcere, c'a Litwei chemare din vreme
A fost auzită!... Dar nimeni numai vrea să mă
[cheme!

---

1) Acest sonet a fost scris de poet în anul 1825, când, împreună cu alți colegi dela Universitate, pentru opiniile lor politice și naționale au fost trimiși mai în interiorul Rusiei, instalându-se la Odesa, de unde împreună cu contele Rszewucki a făcut călătorii în sudul Rusiei, prin Crimeea.

Alexandru Pușkin

(Cel mai mare poet al Rusiei, tradus în aproape toate limbile. A fost exilat în Basarabia între anii 1820—1823)

Țiganii[1])

Traducere de A. Donici. (1837)

Cu șătrile din loc în loc,
Țiganii, prin Buceag se poartă,
Neprihănind al lor noroc,
Sau nestatornica lor soartă,
Ei astăzi, iată au rămas
La mal de apă pentru mas.
Cu țoluri rupte, afumate,
Căruțele le învălesc
Pe deasupra pân'la roate;
Apoi femeile gătesc
Mâncare proastă, — și se pun
Buluc pe lângă un ceaun
In depărtare se privesc
Cum caii pasc la iarbă verde;
Iar după șatră, deslegați,
Șed urșii bine învățați.
Gâlcevi și vorbe și strigare,
Amestecate cu cântare,
Și sunetul de fierării
Asurdă locul în câmpii;
De drum ei iarăși fac gătire.

---

1) Acest poem a fost scris de poet în timpul exilului când a călătorit prin Buceag.

Există o traducere și de dl Ioan Buzdugan, dar am preferat pe A. Donici, numai ca să am și pe acest mare scriitor basarabean în antologie

Dar s'a trecut în vetre focul,
Toţi s'au culcat; în liniştire
Răsună de departe locul.
Numai glas de câini lătrând
Şi uneori caii nechezând.
Pe cer albastru şi curat,
Cu stele multe 'mpresurat,
O lună de lumină plină
Trece cu o mişcare lină.
Sub şatră unul din ţigani,
Cu capul înălbit de ani
Pe lângă foc încă şădea
Şi demâncatul pregătea.
El aştepta cu nerăbdare
Pe prea iubita lui fetică,
Ce în diseară singurică,
S'a dus la câmp pentru plimbare.
Dar ea nu vine! Luna trece!
Moşneagul îngrijat petrece.
Zamfira nu se vede! Nu-i!
Şi s'a răcit mâncarea lui.
Dar iat-o. — In urma ei,
Un tânăr vine din câmpii,
Ţiganului necunoscut
„Tătucă! fata i-a vorbit,
„Un om din lume, neştiut,
„Aflând, la noi eu l-am poftit.
„Strein fiind, dintru alt neam,
„El vrea să fie şi ţigan;
„Pe dânsul dreptatea-l prigoneşte,
„Şi el Alecu se numeşte.

Moşneagul.

Prea bucuros! la noi rămâi,
In astă noapte tu de mâi;

Sau şi mai mult, nădăjduesc
Eu gata sunt să înlesnesc
A ta petrecere aici
Cu parte după roduri mici
A ostenelelor lenoasă.
Deprinde-te şi tu cu noi,
Cu sărăcia cea voioasă,
Şi mâine dânz de mânecate,
Intr'o căruţă amândoi,
Ne vom porni noi mai departe.
Vre-un meşteşug trebui să ştii:
Ferar bun sau scripcar să fii,
Sau poartă ursu tu prin sate.

Alecu.

Prea bine...

Zamfira.

Vom petrece noi,
Tot împreună amândoi;
Dar e târziu şi nu-i nici lună
Să ne culcăm cu sara bună!

Lumina cea de zi răsare;
Moşneagul s'a sculat îndată,
Trezind şi pe iubita fată:
— Zamfiro scoală! ziua mare!
Sculaţi voi de acum, sculaţi!
Şi de gătit vă apucaţi!
Odată toţi au năvălit,
Şi şătrile au ridicat;
Au strâns degrab, au înhămat,
Şi iar în cale s'au pornit.
Măgarii în spinare duc
Copii mici; iar ceilalţi,
Femei, şi fete şi bărbaţi,
După căruţi pe jos se duc
Toţi peticiţi şi desbrăcaţi.

După căruţi pe jos se duc
Toţi peticiţi şi desbrăcaţi.
Ce veselie! Ce cântare!
Ce vorbe şi ce vuet mare!
Răcneşte ursul, câinii latră,
Şi scârţie neunsa roată.
Intru'un cuvânt a lor pornire
E deşănţată la privire.
Mâhnitul tânăr se uita
La văi, la dealuri, la câmpii,
Şi lucruri nouă căuta
Intre ţigani şi în pustii.
A lui Zamfiră prea iubită,
Cu negri ochi împodobită,
Il mângâe cu desmierdare
Mărturisind a sa plecare;
Dar el în sine tot purta
O măhniciune tăinuită,
In inimă pecetluită,
Şi adese ori nevrând ofta...

Asemenea ca păsăruica
Şi tânărul nu avea loc,
Deprinde nu putea nimica
Nici nu credea el în noroc.
A lui era mai lumea toată,
Pentru de grija sa purtare
Lasă la pronia înaltă
De mulţămiri, de desfătare;
Mai înainte el ştia
Căci slăbiciunile ardeau
In pieptul lui necontenit.
Vieţuind în lume mare,
De slavă el s'a măgulit,
In toate a făcut cercare.

Şi cunoscându-le deşarte;
Acum el s'a ascuns departe
Dar focul nu mult va fi stins,
Curând îl vom vedea aprins.

Zamfira.

Iubite! spune ce gândeşti,
Sau iarăşi tu acum doreşti
De lume mare şi de târguri?

Alecu.

Ce să doresc? Tu nu poţi şti,
Tu, nici nu-ţi poţi închipui
A târgurilor grele juguri,
Unde n'au gustul de viaţă,
Nici suflă ei de dimineaţă,
Ca noi cu aer răcoros,
Cu miros de câmpii frumos
Ei a iubi se ruşinează,
De fire prea se depărtează,
Şi voea lor o târguesc.
Metalului ei se jertfesc;
In aur cred, lui se închină;
Şi lumea lor de rău e plină!
Ce să doresc? a lor mândrie?
A lor nebună pizmuire?
A lor deşartă strălucire?

Zamfira.

Dar acolo sunt curţi frumoase,
Petrecere în adunări,
Sunt multe lucruri arătoase
Şi fetişoare de boieri.

Alecu.

Cu mulţumire cumpărată,
Petrecerile nu sunt bune:

Unde nu-i dragostea cea dreaptă,
Şi veselia e mâhniciune.
Iar fetele? Tu-mi eşti primită,
Făr' de-a lor împodobiri
Şi-a pietrii scumpe străluciri;
Să nu te schimbi, a mea iubită
Eu, însă într'un gând curat,
Voesc cu tine să împart
A mea din lume isgonire
Şi voie bună şi mâhnire...

Moşneagul.

Măcar că tu ai petrecut
Intre norodul cel bogat
Şi cu ştiinţă luminat,
Tot ne iubeşti pe noi prea mult:
Insă nu-i pururea plăcut
Şi traiul nostru, la acei
Ce'n desfătare au crescut.
Eu ştiu dela părinţii mei,
O din vechime povestire,
Pentru un om ce a trăit
Aici din Roma surghiunit;
Dar am uitat a lui numire...
Inpodobită însă fire
Avea acel bătrân vioiu.
Vieţuind el între noi
Pe lângă Dunăre, spunea
De ale lui nenorociri,
Şi alte multe povestiri
Cu mintea sa închipuia...
. . . .
Din sânul patriei răpit,
Ca un copil plângea cumplit
El, la aducerea aminte,
De zile de mai înainte,

Murind a fost lăsat cuvinte
A lui înstrăinate oase
Să se mute la a lor pământ...

Alecu.

O! iată soartă ticăloasă
A unui scriitor vestit!
A unui patriot slăvit!
Poetule! tu mie spune
Ce se numeşte slavă'n lume?
. . . .

Acum Alecu, de doi ani,
Petrece tot între ţigani
Intr'o firească desfătare
Cu dânşii bine s'a deprins
Şi rareori el, ca prin vis,
Abea mai aducea aminte
Petrecerea de mai 'nainte.
Vieţii lui soţie bună
Cu dâns Zamfira dimpreună
Să duc cu ursu pela sate.
Alecu prea frumos mi-l joacă,
Moşneagu daireaua bate;
Toţi pentru bun bacşiş se roagă.
Ş'aşa petrec alor viaţă.
Intr'o zi de dimineaţă
Zamfira veselă cânta,
Si la Alecu se uita.

Cântecu.[1])

Arde-mă, frige-mă;
In loc vânăt pune-mă
De me-i frige pe cârbune,

---

1) Anume acest cântec, Puschin in a sa alcătuire l-a prefăcut în limba rossienească.

Ibovnicu nu-ţi voi spune,
Că este tinerel,
Drăgălaş şifrumuşel;
Iar pe tine, bărbat rău,
Eu de-acum nu te mai vreau
Şi tu măcar pân' la moarte,
De m'ai bate, de mai arde,
Si bucăţi de m'ai tăia,
Tot voi face cum voi vrea.

Alecu.

Ce nu mai taci, că am urî
A voastre cânteci ţigăneşti!

Zamfira.

Dreptate ai să le urăşti,
Că tocmai pentru tine cânt!

Alecu.

Da, eu şi fără de cântare,
Pricep ceva a ta plecare,
Şi visul meu de astă noapte
Imi povesteşte grele fapte!

Zamfira.

In visuri crezi, om luminat?
Un lucru foarte de mirat!

Alecu.

Nu crez în visuri, nici nu vreu
Să cred întru nimica eu,
Şi tu d'acum n'ai crezare;
Iar visul meu fiind cumplit,
In suflet a întipărit
O prea urâtă aşteptare.
Dar mai ales simţirea mea
Imi povesteşte oarece.

Moşneagul.

La ce atâta supărare,
Tu ţi-ai făcut făr de cuvânt?

Alecu.

O! nu, eu foarte bine simţ
Eu înţeleg a ei schimbare!

Moşneagul.

A ta mâhnire temeiu n'are
Ea îi femee! Tu iubeşti!
Tu porţi o dragoste cumplită,
Statornică nemărginită;
Iar inimile femeieşti
Prea înfocat ne îndrăgesc
Şi iar de grabă ne urăsc
D'aceasta tu să nu te miri,
Că uitete'n albastru ceriu
Pân' nori luna cum pluteşte,
Ea, tutulor împărtăşeşte
A sa lumină mângăioasă...
Din oraş intră în alt
Şi din acela vrea să iasă,
Lăsându-l iar întunecat
Şi cine poate zice lunei;
Stăi într'un loc fără mişcare?
Sau cine stavilă va pune
Femeei la ei plecare?

Alecu.

Dar cum mai înainte ea
Pe mine tare mă iubea?

Moşneagul.

Ascultă, eu să-ţi spui de mine:
Si eu în lume am iubit

Mai mult, pot zice, de cât tine,
Nemăsurat fiind robit...
Cunosc această pătimire...
Intâiu țin minte eu abea,
Pe Dunăre, când nu avea
Muscalii încă stăpânire,
Pe când știam noi de Sultan;
Iar Pașa dela Acherman
Ocârmuia Bugeacul tot.
Atuncea tânăr eu eram
Și să-ți închipuesc nu pot,
Cel dintâi foc ce s'a aprins
Intru simțirea mea nestins.
In scurt ceeace am dorit,
Cu mare chef am dobândit.
Dar un minut de fericire,
Au fost un vis, o nălucire,
Nevasta mea numai un an,
Mi-a arătat ceva plecare
Apoi fugind ca alt țigan,
M'a fost lăsat în supărare
Si cu Zamfira mititică...

Alecu.

Dar tu n'ai mai făcut nimică?

Moșneagul,

Ce să mai fac și cine poate
In silă dragoste a scoate?
Iar oamenii petrec în lume
Mai multe rele între bune.

Alecu.

Eu nu-s așa! Eu pân'la moarte
Voi răsbuna a mea dreptate!

Ocrotitoarea acea bună,
A înfocatului amor,

O noapte lună, fără lună,
S'a pus pân' la a zilei zori.
Pe ceriu stele scânteiază,
Cu strălucitele lor rază.
Țiganii toți au adormit.
Alecu vis prea greu visează,
Si se trezește mult uimit.
Zamfira lângă dânsul nu-i!
Dar unde e?... In pieptul lui
Se bate inima zmulcară,
Intru mânie înfocată.
El iese înarmat afară...
Pe iarba cea înrourată,
O tăinuită urmușoară
Se vede... El în nerăbdare
Nu merge, ci pot zice sboară.
Dar amarnică mirare!
După movili, se văd în zare
Ca două umbre șopotind...
El se oprește ascultând.

Zamfira.

Mă duc d'acum.

Țiganu tânăr.

Mai stai, Puicuță!

Zamfira.

Zău, că mă tem, mă tem, drăguță.

Țiganut tânăr.

Da pentru ce atâta frică?
Stăi, nu te teme de nimică,
Alecul tău va fi dormind...
„Aici voi veți muri iubind!..."
Alecu groaznic a strigat...

S'a repezit și a și dat
In inimă cu iataganul.
Mort a căzut atunci țiganul.
Zamfira, în așa uimire,
A zis cu desnădăjduire;
„Ucigătorule, mi-e frică,
De vărvăreasca ta pornire!...“

Alecu.

Și tu, dar lângă dânsul pică!

Zamfira.

Ah! am iubit! iubind și mor...

Se revarsă de ziuă zori...
Alecu după deal ședea,
Cu iataganul plin de sânge
Și două trupuri reci privea.
Iar când s'a început a strânge
Țiganii toți pe lângă dâns,
Atunci moșneagul cu mâhnire,
Nevrând a face răsplătire,
Apropiindu-se a zis:
— Fugi, varvar om, tu dela noi,
Te du la lumea ta cea mare,
Și lasă-ne întru uitare!
Tu ești născut pentru răsboiu,
Și te fălești cu deșteptare.
Iar noi în rânduirea soartei,
Suntem sălbateci, dar firești...
Științi n'avem pravilicești,
Nici sânge nu vărsăm cu moarte...
La suflet ne numim noi mici
Și n'am ucis încă pe nime.
Iar tu ești varvar! fugi deaici!
Te du, și Dumnezeu cu tine!

Zicând aceste, au luat
Țiganii trupurile moarte.
Plângându-le le-au îngropat
Și s'au pornit în altă parte.
Numai o șatră în câmpie,
Rămase singură, pustie.
Așa când toamna dimineață
Cocorile se'narmează
Și pornesc cu strigăt mare,
La locuri calde pân'la vară,
Iar una ce putere n'are,
Fiind rănită'n aripioară,
Rămâne singură, pătrunsă
De mâhniciunea cea nespusă...

In stepele verzi din Bugeac[1])

Traducere de **S. M. Nica.**

In stepele verzi din Bugeac
Unde Prutul, un râu destinat,
Inconjoară a Rușilor hat
Intr'un cuib dintre dealuri, sărac,
Un cătun fără urmă visează...
Bulgari gospodari îl formează,
Cu copii ce nu-s ușuratici,
Căci trăesc mulțumiți și sălbatici,
Păstrând părintești șezăminte

1) In timpul exilării Pușkin călătorește prin Bugeac, împreună cu prietenul său I. P. Liprandi în Decembrie 1921. Vizitează Cetatea Albă Ismail, Bolgrad. ș. a.

Şi mâncând doar din muncă fierbinte,
Ne'ndrăznind să-şi mai supere chinul,
Despre cum se frământă stăpânii
Şi cum paşnic le mână destinul ...

—

In pustia Basarabie.

In „ţara pustie" — Basarabia — muza mea uitase „graiul zeilor" pentru limbile sărace şi ciudate, pentru cântecele stepei minunate...

—

„nu se va duce vestea în toată Rusia mare[1])
„şi fiece neam al ei, în graiul său mă va numi
„mândri urmaşi slavi, finlandezi de lângă [mare
„Tungujii azi sălbateci şi Calmucii, ai [stepei fii.

—

1) Profeţia marelui poet rus s'a împlinit.

Vasile Alecsandri
(Marele bard dela Mirceşti.)

Calea robilor.

Pe cerul înalt luceşte un râu albit de stele
Ce curge spre Moldova din tainicul noian;
Ca flotă luminoasă, luceferii prin ele
Cutreeră în umbră cerescul ocean.

Din când în când desprinsă din bolta cea profundă
O stea albastră cade şi'n spaţiu se cufundă,
Trăgând pe plaiul negru o brazdă argintie,
Ce'n clipă-i trecătoare ca viaţa'n veşnicie!

Sub cerul fără margini, spre mândrul Răsărit,
Se'ntinde'n umbra nopţii un câmp nemărginit,
Pustiu şi trist, ca golul, ce lasă'n urma lor
In inimi iubitoare iubiţii cari mor.

Şi râul cel de stele e călăuzul tainic
Ce duce Moldova pe rătăcitul crainic:
Şi câmpul e Bugeacul cu orizonturi mari
Bătut de oameni searbezi ce fug dela Tătari.

—

Valul lui Traian.

Pe câmpia dunăreană, care fuge 'n depărtare,
Unde ochii se afundă dintr'o zare 'n altă zare,
Ca pe sânul fără margini şi pustiul de ocean,
Unind două orizonturi, iată valul lui Traian!

El se'ntinde ca o brazdă ce pe urma-i colosală,
A săpat, în primul secol, o triremă ideală
Sau ca frânghia destinsă a giganticului arc
Ce-l purta, luptând cu Roma, Decebal, falnic monarc.

O miragiu, sublim, fantastic.. Prin o pulbere de aur
Gândul meu răpit în spaţiu ca pe aripi de balaur
Intrevede legioane deşteptate de mormânt
Călcând val de năvălire, peste valul de pământ.

Torent lung de umbre-antice, în lumină el apare,
Strălucind sub arme scumpe, sub blamide consulare
Şi trezind cu al său vuet de ostaşi învingători
Iarba câmpului şi codrii munţilor apărători.

Iată'n frunte Sagitarii şi Veliţii, limbi străine,
Inarmaţi cu proaste scuturi şi cu şapte javeline
Ferentarii, ce ca dânşii, au pe capetele lor
Piei de fiare'ngrozitoare şi calige la picior.

Apoi Galii bravi şi veseli ce glumesc pe Celtiberii
Şi Romanii în cohorte urmăriţi de Cavalerii
Ce se'mpart în zece turme, purtând coiful de oţel
Cu o cristă de lungi pene, care fâlfâe pe el.

Legioanele conduse pe a Daciei câmpie
De triburi şi de centurii, înarmaţi cu vergi de vie
Sânt urmaţi de trofee, de sclavi mulţi, de şefii Daci
Şi de care mari cu aur ce-s mânate de săraci.

Cornuri, buciume şi tobe sună falnice fanfare!
Lungul val de năvălire pe-ale Daciei hotare.
E menit să se iezească contra altor năvăliri..
Dar ce vis! In care timpuri se pierd tristele-mi gânduri?

Pe colnicul rotund, verde, la al vânturilor şuer
Cântă'n umbra lui Murgilă un păstor din al său fluer.
Lângă dânsul doarme-un câine; pe sus sboară un vultan,
Şi o turmă de oi blânde pasc pe valul lui Traian!

Alexandru Macedonski

(Poet de mare valoare. Fost primul prefect român al judeţului Bolgrad.)

Stepa.

I.

In zadar, asupritoare, omenirea'naintează,
Stepa largă, e şi astăzi, un domen necucerit;
N'o despică nici pluguri, nici oraşe n'o brăzdează.

Pe sub iarba mătăsoasă, cu talaz neţărmurit
Se revarsă, fără margini, printre locuri mlăştinoase
Şi de ceruri se isbeşte alergând spre răsărit.

In acea sălbătăcie de pustiuri unduioase,
In picioare calc trecutul, corp şi suflet mă cufund
Uit o viaţă amărîtă de ultragii sângeroase,
O renaştere întreagă într'un vis tot mai profund.

II.

Şi sub aripa ciudată, ce mi-o simt trecând pe frunte.
Mă revăd băiatul falnic cu superbe'nsufleţiri
Blond copil, care cutează preursirile să'nfrunte.

Liberat de orăşenismul subţiatelor simţiri,
Diezată nu mai ţipă nici o voce pătimaşă,
Stepa, steoa, se îmbracă cu solare răsleţiri.

Verdea papură vuieşte pe câmpia uriaşă:
Flori albastre şi flori roşii, libelulă şi ţânţar,
Scânteiază ca 'ntr'un cântec de idilă drăgălaşă,
Şi întinderea scripeşte şi sunt singurul ei Czar.

III.

Părul meu aprins de soare este tot o scânteere..
Caldul sânge, prin artere năvăleşte, înteţit..
Pentru calul strâns în pulpe sunt sălbatecă durere.

De-o năpraznică putere mă resimt însufleţit...
Pe potrivnica fecioară aşi turba-o sub plăcere,
Şi duşmanul dintr'odată, l'aş înfige sub cuţit.

Pe armăsarul meu de stepă, ca nălucă orbitoare,
Trec, vârtej de aur roşu, de nisip înfăşurat,
Şi când luna stoarce lapte peste iarba şoptitoare.

Stelele clare priveghează cortul meu nemăsurat.

IV.

La mânerul unei spade peruzeaua când zâmbeşte,
Radiază o poemă, gând pe suflet domnitor,
Când joci calul în buestru, sau când pintenu'l iuţeşte.

Intr'o magică splendoare sbori de lume uitător,
Nici săgeata nu te'n trece şi te-avânţi fără încetare
Sub un farmec de himeră, după ea urmăritor.

Din real eşit afară nu mai eşti ca orişicare...
Te'nzestrezi cu mânici roşii la tunică de satin,
Chipeş, nalt, cu stemă'n frunte, pleci pe visul tău călare.

Şi se uită, şi se uită mizerabilul destin.

V.

Inainte! este şoapta ce din toate se ridică...
Printre smârcuri se deşiră caravana ce pândeşti,
Şi-a Mongolilor escortă e o stavilă prea mică;

Mai avută va fi prada decât singur te gândeşti...
Melancolică te-aşteaptă pe confine...
Că purtată fu în suflet vei putea să-i dovedeşti...

Instela-ve-i părul negru cu o spuză de rubine
Strecura-ve-i între sânuri, diamantul sugestiv
Pe grumazurile albe lăcrăma-vei perle fine.

Fericirea este, poate, într'un zâmbet fugitiv.

VI.

Inarmat cu bărnăţia ce'nseta pe Michel Angel,
Nimicită o veţi ţine sub triumful masculin,
Clipă'n care te va crede o'ntrupare de Archangel.

Ne'ntocmind decât un suflet, căci a ta va fi deplin,
Intr'o noapte o vei smulge şi de mamă şi de ţară
Alba lună, după dealuri, când alunecă'n declin.

Fericită o vei duce sub un cer de primăvară,
Iar pe ierburile stepei, un palat miraculos,
Il vei face, ca prin farmec dintr'odată să răsară
Intinzându-şi umbra'n veacuri enigmaticul colos.

VII.

Dar un crivăţ nepusteşte viscolirea lui brutală...
Inspirarea exalează un suspin automnal,
Şi pustia, îngheţată, se desfăşură fatală.

Viaţa însă nu'ncetează cursul ei fenomenal,
Din cenuşa cea mai rece, izbucneşte înfocată:
Se va'ntoarce, se va'ntoarce srălucitul Germinal.

Şi mi-e inima, zadarnic, de restrişte încercată:
Pentru veci, sub desnădejde nu se poate mormânta...
E tot raiul de-altă dată, e tot cuibul de-altădată.
Ce'a'nflorit, reînfloreşte, ce-a cântat va mai cânta.

Pan Halipa

Poet distins și scriitor basarabean, care împreună cu alți fruntași naționaliști au înfăptuit unirea Basarabiei cu patria mumă Directorul revistei literare „Viața Basarabiei" care apare la Chișinău.

La Marea Neagră

Pe malul Mării Negre
Stau singur sus pe stâncă...
In piept undește dorul,
Ca valu'n apă-adâncă...

Vin valuri după valuri
Și marea 'n fugă mare
In solzi de-argint se'mbracă
Zâmbind la cer și soare.

Și stâncile bătrâne,
Culcate'n șir pe maluri,
Incep să prindă viață
Sub sărutări de valuri:

Le văd cum lasă capul
Când vine unda sură,
Le-aud cum gem și urlă
De-a patimei arsură.

Un vânt de primăvară,
Izbind în valuri, cântă,
Iar marea sgomotoasă
Mereu jos s'avântă.

Se'nalță albatroșii,
Apoi ca pietre pică,
Și'n sborul furtunatic
Șuviți de-argint despică.

E atâta veselie
In marea fără ceață...
Și eu îmi plâng amarnic
Naufragiata-mi viață!

O, suflete bicisnic,
La lupte te avântă!
Ia pildă dela mare:
Pe ea furtuni o 'ncântă...

In stepă.

Seara caldă liniștită
Se topește'n raze stinse...
Miroasă a pelinița
Din câmpiile întinse...

Năvălesc timide umbre
Imbrăcate'n fum subțire...
Biruit de somn și lene
Totul trece'n nesimțire.

Visuri blânde, cu vedenii,
Vin încet cu pas himeric...
Cere inima-mi hodină,
Liniște și întuneric...

Și, din largul stepei mute
Vântul pare că-mi îndreaptă
Șoapte liniștitoare:
„Fii cuminte și așteaptă!"...

Octavian Goga

(Mare poet liric naționalist ardelean.)

La Akerman.

Adie soarele de amiază
Un vânt de secetă dușman,
Batalionul cantonează
Pe-un vârf de deal la Akerman.

Printre scaeți și pălămidă
Sus la răscruci lângă răzor,
Sunt puștile în piramidă
Și sunt soldați în umbra lor.

In largul zorilor senine
Lucește lacul solitar
Și golul stepei ukraine
In depărtări peste hotar.

Flăcăii stau întinși pe spate.
Olteni, de fel din Mehedinți,
Cu ochii 'nchiși pe jumătate
In ploaia razelor fierbinți.

Ce întrebări, ce griji, ce gânduri,
Le-or fi umbrind acest popas,
Că s'a făcut tăcere'n rânduri
Și nu s'aude nici un glas.

Târziu un fluer prinde-a zice
O doină veche de pe Jiu,

Din ochi dau lacrimi să le pice
De atâta jale și pustiu...

O față doar se luminează
In somn, e domnul caporal:
Nenorocitul se visează
La Alba-Iulia 'n Ardeal.

Preotul Alexei Mateevici

Un mare poet liric naționalist basarabean, născut în Bugeac și mort în vremea războiului 1917, unde a luat parte ca preot militar în luptele dela Mărășești.

Limba noastră.

Limba noastră-i o comoară
In adâncuri înfundată
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Intr'un neam ce fără veste
S'a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste

Limba noastră-i numai cântec
Doina dorurilor noastre,
Roiu de fulgere ce spintec
Nouri negri zări albastre.

Limba noastră-i graiul pânii
Când de vânt se mișcă vara:
In vestirea ei bătrânii
Cu sudori sfințit-au țara.

Limba noastră-i frunză verde,
Zbuciumul din codri veșnici
Nistrul lin, ce'n valuri pierde,
Al luceferilor sfetnici,

Limba noastră-i vechi izvoade,
Povestiri din alte vremuri
Și cetindu-le 'nșirate,
Te 'nfiori adânc și tremuri.

Limba noastră a fost aleasă
Slavă să ridice'n ceruri,
Să'ni spue'n hram și acasă
Veșnicele adevăruri.

Limba noastră-i limbă sfântă
Limba vechilor Cazanii,
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țăranii.

Inviați-vă dar graiul
Ruginit de multă vreme,
Ștergeți slinul, mucegaiul
Pe uitarea-i care geme.

Strângeți piatra lucitoare
Ce din soare se aprinde:
Veți vedea o revărsare
Un potop nou de cuvinte.

Nu veți plânge atunci amarnic
Că vi-i limba prea săracă,
Și-ți vedea cât e de darnic
Graiul țării noastre dragă.

Răsări-va o comoară
In adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșia revărsată.

Cântec de leagăn.

Stele'n Nistru, stele sus
Dormi: povestea mi ți-am spus,
Stele'n Nistru'mpădurit,
Dormi, odorule iubit,

Fie-ți somnul ușurel,
Dragul mamei frumușel,
Te păzească îngerași,
Puiul mamei drăgălaș.

Ca să creşti un moldovan
Mândru, falnic, năzdrăvan.
Să'nverzeşti ca un stejar,
Paza vechiului hotar.

Să-ţi lucească'n frunte-o stea
Doar ne-a lumina şi ea,
Şi cu dorul să te'ntreci,
Şi dumbrăvile să-i treci.

Şi să-i baţi cărările,
Să ne sorbi durerile,
Şi să treci la cela mal,
Ţara să ţi-o scoţi din hal.

De ocară apele,
Puiul mamei, scapă-le,
Să ne cânte zânele,
Răsunând fântânile,
Să ne râdă zorile,
Să ne'mbete florile...
Stele'n Nistru 'mpădurit
Dormi: povestea s'a sfârşit...

Pietre vechi.

Bunelului.

In Bugeac, la Căuşeni [1])
Dorm strămoşii moldoveni
Numai pietre de mormânt
Mai păstrează' al lor cuvânt.
Şi cum ieşi în spre Zaim [2])
Vezi în deal un ţinţirim,
Ţintirimul jidovesc
Doi copaci îl străjuesc.
Mai încolo — un pârâu
Prin pietriş coboară greu.
Săpături destul de-adânci
Innegresc în deal prin stânci.

1) Orăşel in judeţul Tighina.
2. Comună in jud. Tighina. Aici şi-a petrecut poetul mare parte din copilărie.

Cine ştie ce-adăpost?
Chişinău spun că a fost...
Bitna [1]) seacă dă în şes
Şi se pierde'n stuhul des,
Şi nu-i spune nimănui
Ce-a mai fost pe-aici şi nu-i.
Ştim ceva dela strămoşi,
Despre moţii sângeroşi,
Despre Turci, despre Tătari,
Despre hanii lor cei mari
Ştim că Bitna a fost altă,
Căuşenii-o curte 'naltă [2]),
Şi domnea aici un han
Stăpânind pe Moldovan
Uneori mai dă să'nşire
Câte-un baciu la povestire...
Spune vrute şi nevrute
Despre pietrele tăcute.
Ştiu ceva, dar greu de tot.
Să te-alegi de-aici c'un rod;
Numai piatra de mormânt
Vrednică-i de crezământ...

II.

Căuşenii-s loc bătrân.
Târg tătar, lăcaş creştin.
Cine ştie ce oşteni
Au mai fost la Căuşeni.
Marmori frânte se găsesc.
Şi cu scris latin, grecesc,
Mai desfunzi pe-aicea muchii...
Scrise şi cu alte buchii..
Cât priveşti — tot pietre vechi
Stau de strajă, la priveghi...
Pietre rare, grăitoare
Şi la umbră şi la soare...
Drumuri şi cişmeli turceşti
Printre vii mai întâlneşti...

---

1) Răuşor
2) Capitala hanilor tătăreşti.

Frunza nucului.

Frunza nucului tresare,
Oglindindu-se în lac;
Vântul un miros de floare
Imi aduce din Bugeac.

— De ce tremuri, frunzuleană,
Fiica nucului rotat, —
Ce fior de prin poiană
Firea ți-a cutremurat?

— Eu cu ierburile poienii
N'am nimic de împărțit,
Jale mi-i că Moldovenii
Incă nu s'au înfrățit.

Vântul șueră prin creste
Vine sburător prin văi
Și-mi șoptește trista veste
Din Bugeac dela ai tăi.

— Doarme tata somnul morții,
Și buneii-s în mormânt,
Iar cei vii, prin voia sorții,
Duși din cale'n lături sunt.

— Dela morți aduce știrea
Vântul veșnic sburător:
El din flori a prins șoptirea,
Flori de pe mormântul — lor

— Fie-așa dar nu mi-i teamă
Despre soarta celor părți!
Dragostea ades mi-o chiamă
Fala câmpurilor verzi.

— Mare-i fala din câmpie
Dar bătrânii ți-s mâhniți
Dragostea de unde-ți știe
Că vor fi toți înfrățiți?

— Dragostea adânc mă leagă
Cu părinții răposați:
Știu: din liniștea lor dragă
Răsări-vor numai frați.

Mărășești, 12 Iulie 1917.

La Noul-Neamț.[1]

Clipe trăite.

Clopotnița înaltă domnește 'mprejurimea
Tihnitei mănăstiri,
Și plopii dela Nistru privesc în adâncimea
Măreței oglindiri.
Intrăm. Portarul-frate ne-arată găzduirea,
Inalt și somnoros...
Răcoarea ne cuprinde, și toată mănăstirea
Ne pare-un raiu frumos.
Ne hodinim. Dar somnul nu poate să mă fure,
și mă mai duc prin vii.
Se coace poama.[1]) Cântece răsună prin pădure,
Și ziua la chindii.
Mă'ntorc. Aproape-i slujba și frații se adună
De prin chilii ieșind.
Chemarea își îndeamnă a clopotului strună...
Lumini în hram s'aprind.
Mă duc pe la egumen. De slujbă se gătește,
După un somn ușor .
Dar bucurie mare că știu moldovenește:
Bătrânu-i vorbitor.
Frumos moșneag bătrânul. Știut-a și pe tata
Și pe bunelul meu
Biblioteca? Veche. (El totdeauna-i gata
Cu ajutorul său).
Destul e de bogată; a fost și mai avută,
Dar cărți s'au mai furat;
I-i jale de-un Apostol, făcut cu mare trudă,
Dar șters de-un învățat.

---

1) Sau Chițcani, mănăstire în jud. Tighina, pe malul Nistrului.
2) Se coc strugurii.

Era nerânduială. Acuma-i mai cuminte
Monahul pus la cărţi.
Ar' să-mi arate mâna cucernicul părinte
Din amândouă părţi.
Grăbim la slujbă. Mare-i biserica de vară,
Frumoase zugrăveli.
Urmează proslăvirea cântărilor de seară
In cin şi rândueli
In două părţi, frăţimea călugărilor cântă
Şi Ruşi şi Moldoveni.
Şi parcă-i nesfârşită catizma [1]) slujbei sfântă,
Cântată'n două strâni.
La uşă se îndeasă tot lume ţărănească,
Tot babe şi femei.
Şi nu-s prea de departe; din partea părintească
Apaci şi Plopi-Stiubei[2]).
Dar vine şi sfârşitul. Se grămădesc la masă.
Şi oaspeţii veniţi.
Un negustor de-aproape, bolnava preoteasă,
Vreo câţiva poftiţi.
Afară amurgit-a, ferestrele-s deschise,
Un dulce ţârâit.
Ceasornic pe perete şi două chipuri scrise,
De-un frate iscusit;
Din umbră blând priveşte al mănăstirii stareţ,
Cinstitul Teofan.
Şi-Andronic cuviosul, un cronicar vorbăreţ,
Şi bunul Moldovan.
Blagosloveşte masa părintele egumen
Cu toţii fac cruce.
La masă — peşte, vin din pivniţă s-aduce,
E postul Adormirii.

———

1) Citiri alternative la utrenie.
2) Două comune din judeţul Tighina.

Ion Buzdugan
(Distins poet basarabean.)

Cetate veche

La cetate sol de strajă,
Sub noian de vremuri nins:
Stă Arcaşul, prins de vrajă,
Spre hotar, cu arcu'ntins...

Şapte turnuri din Cetate
Dinţii îşi ascut de pază,
Iar sub ziduri ferecate
Bălţi de păpuriş veghează.

Şi din turnurile grele,
Arcuite peste plaiuri
Scapără printre zăbrele
Iuţi săgeţi din arc de aur.

Roiu de fulgere şi suliţi
Trag străjerii, la hotare;
Să nu dea năvală'n uliţi,
Seminţiile barbare...

Curgeau, pârjolind ogorul,
Tot păgâni fără de lege,
Legănându-şi tainic dorul
Năvălirilor pribege...

Greu potop veneau nomazii,
Pecinegii, Goţii, Hunii:

Din pustiul vechei Azii,
Călăreţii semilunii !...

Din câmpii, de peste Nistru,
Nouri negri pe sub zare,
Clocotind puhoiu sinistru,
Curgeau hoardele barbare...

Din pustiile sângeacuri,
Inspumând în goană caii :
Vechile Cetăţi, de veacuri,
Le-au prădat şi ars Nogaii...

Şi legaţi de cozi de epe,
Târau sclavii în robie ;
Călărind în larg de stepe,
Cât vezi larguri de câmpie!...

Instrunind în pinteni calul,
Din Bugeac, de peste ape.
Veneau Turcul şi Muscalul :
Setea'n sânge să-şi adape !...

Biata mea, sărmană ţară :
Năvăliri, pârjol şi ciumă,
Câţi feciori ţi-au ars în pară
Şi-au pierit, muşcând din humă...

Câte gloate venetice,
Câţi păgâni fără de milă,
N'au trecut în vremi, pe aicea :
Dar toţi zac sub vreo movilă.

Iar în pragul vieţii noastre,
Pârjolit de-atâtea neamuri,
S'a umbrit, în zări albastre,
Numai Neamul meu, sub flamuri !...

Căci Arcaşul, prins de vrajă,
Sub noian de vremuri nins :
Stă Cetăţii sol de strajă,
La hotar, cu arcu'ntins !...

Iar puhoiul sinistru,
Dârji plăeşii, pârcălabii :
Scut de veacuri stau la Nistru,
Strajă mândrei Basarabii !

Suflet pribeag.

Amurgul peste frunte trăgându-şi sura-i glugă
Tot fulgeră pe câmpuri la turmele de stele,
Din cârja de lumină cu raze de oţele...
Iar turma speriată, pe câmp o ia la fugă,
Şi oile de aur impresură Bugeacul,
Pe când sub zări amurgul îşi flutură toiagul...

In câmp urzeşte luna — de argint albastra natură
Din firele de raze — şi ierbile colinii :
Să-şi strecure în pâlnii găleţile luminii...
Departe, hăt, departe în noapte cânii latră :
Hau-hau... ţăhnind la lună, ce stă de strajă stânii
Şi hăulind din câmpuri — hau-hau — latră !

Când focul dela stână, în licăriri se stinge,
Iar luna îşi aprinde jăratecu în vatră,
Noi ascultăm în noapte câmpiile, cum latră
Şi-o frică ne'nţeleasă în suflet se prelinge,
Şi chiue sălbatic ecoul în genună.

O, suflete sălbatec, ce te'nfiori şi tremuri
In noapte, la auzul pustiului, când latră ?
Au nu-ţi cunoşti ecoul trecutului, din vremuri,
Pe când erai o fiară, în peşteră de piatră ?
Dar sufletul sălbatic, vrăjit de pacea multă,
Câmpiile cum latră, în noapte, le ascultă !

Și adâncit în noaptea misterului din mine,
Adulmecând în suflet pustiul vieții mele,
Ascult cum latră'n mine durerea, ca un câine,
Din peșteri de'ntuneric, boltite'n nopți cu stele,
Tăhnind — hau-hau — la lună și blânda ei lumină,
Și adâncit în noaptea misterului din mine,
In suflet-mi adulmec pustiul vieții mele!...

Glas de bucium

In Amurg.

Alene își pornește păstorul în amurg
Cirezile de timp... Lumina'n culmi se cerne:
In sunet de talangă și dangăt de vecerne,
Așa, ca o cireadă, și anii lui se scurg.

Prin văi și peste dealuri tălăngile-i răsună,
Un glob de soare poartă, în coarne, orice taur:
Lumină, stropi de smoală și pulbere de aur,
Cu spuza de'ntuneric — în noapte se adună...

Pe cer, mânjit de sânge, aleargă căpcăunii:
Sânt semne rele'n vreme: vezi mișcă vârcolacii:
Din soare... și pe plaiul și'n munții vechei Dacii,
Se vaicără toți codrii de huetul furtunii:

Vin Hunii? Vin Nogaii — puhoiu de la hotare?
Și prinde el din culme să buciume din bucium.
Să dea la toți de veste, că vremuri vin de sbucium
De jale și durere: vin hoardele barbare!...

Vin potopind Bugeacul, câmpia, cerul, șleahul...
Gonește'n zări cireada păstorul în amurg:
In dangăt de talangă și anii lui se scurg,
Ca mâini Stăpânu-l cheamă în veșnicul lui Staul!...

Noapte în Bugeac.

Sus candele — stele veghează
In noapte câmpiile;
Jos — goarne de-aramă: nechează
Din zări hergheliile...

O, suflete, ce te cutremuri,
La sunetul goarnelor;
Ce glasuri te cheamă din vremuri,
In viforul anilor?

Ce trâmbițe sună din zare,
Cutremură stepele:
Ascultă-le, ascultă bizare
Ecouri: pricepe-le!

Privesc la brumatele câmpuri,
Pe Calea Robilor,
Pe-aicea s'au scurs în răstimpuri,
In goana roibilor...

Puhoiu, Pecinegii și Hunii
Și hoardele Goților!...
Roind sub secera lunii,
In miezul nopților:

De larmă și glasuri bizare
Și tropotul cailor,
Cutremurau pământ și zare
In goana Nogailor...

Ascult și mă sperii în noapte;
Cuprins de fiorul tăcerii:
De freamăt, de ierburi în șoapte,
De umbrele nopții mă sperii!..

Când nuorii negrele steaguri
    Şi-agaţă de dravele porţilor:
Văd doliu pe aceste meleaguri
    Şi-aud încă vaetul morţilor!..

Când codrii în flamuri de hoarde,
    S'aprind sub văpăile razelor:
Văd cerul, în flăcări, cum arde,
    Aprins de prăpădul Nomazilor!...

Din arcuri de lună, când scapără
    In grindină — ploaia săgeţilor:
Văd Dacii viteji, cum se apără
    La Nistru sub zidul Cetăţilor!...

Dar luna'n câmpii sângerate,
    Când dă după nouri să scapete:
Văd steaguri, cetăţi vâlvorate
    Şi'n ţepe — cum sângeră capete!...

De-aicea, din hău, când răsună,
    Un glas în pustiul tăcerii:
De blânda lumină de lună
    Şi umbrele nopţii, mă sperii!...

Mă tem de zăbranicul nopţilor,
    Albastre cu pulberi de stele:
De tainic scârţâit al roţilor —
    Băjaniile ţării mele!...

Ascultă croncănitul corbilor,
    Din hăul sălbatec al stepelor,
Suspinul roabelor şi-al robilor,
    Târâţi de cozile iepelor...

Ascultă scâncitul cocorilor,
    Noptatecul plâns al copiilor:

E viforul năvălitorilor,
    Din tainea pustă-a câmpiilor!...

Mă sperii de vaerul vântului,
    De vaerul aspru al ierburilor:
De 'ncătuşarea pământului
    Şi neagra sclavie a Serbilor!...

Mă sperii de umbrele norilor
    De bezna de noapte-a trecutului:
De viforul năvălitorilor,
    Din tainele Necunoscutului!...

Dar zorii ajungă vedenii şi şoapte,
    Pe creste ard macii comorilor:
Pieriţi voi, năluci şi fantazme de noapte,
    In rugul de flacări al zorilor...

—

In Bugeac.

Privesc pierdut în zări de vremuri depărtate,
La viforul cumplit de ani, ce 'ntroenesc
Câmpiile-ți pustii, cu umbre însângerate;
Bugeacule, Bugeac, pământ moldovenesc!...

Văd în trecut ciobani, sub gluga de suman,
Rotind șoimi — ageri ochi — pe volnicile stepe;
Plimbându-ți herghelii de roibi și de sirepe,
Din Prut până la Nistru și până la Liman!...

Sub ploaea verii calde a razelor de soare,
Cu coama roată'n vânt, cu coada gânji:
Aleargă pe câmpii sălbatecii mânji:
Vrând țarcul țărilor în goană să-l măsoare!...

Privind pe cer, la jocul maramelor de rază,
La nori ce-și flutură năframele cerești:
Ciobanu'n gânduri negre adâncit visează:
— „Au pânzele de nouri nu-s corturi tătărești,

Întinse'n preajma porții de fier — Cetății Albe?
Ce mugete sub zid tălăzuesc să-l sfarme?...
Ce șerpuiri de săbii prin ierbăriș de nalbe,
Ce chiote se'ngână în zăngănit de arme?...

Ce glasuri plâng și cheamă din hăul mut de vremuri
Mugind, crescând cu huet din depărtate stepe?..
Da zările lumina își deapănă pe ghemuri
Și seara scaiu s'agață în coamele de iepe..,

Oștiri cu steaguri negre, roiesc potop din zare
Și cotropit pământul, de greul lor se frânge:
Sălbaticile hoarde și seminții Chozare,
Puhoaie curg în noapte, sub cer de foc și sânge..

Și speriat ciobanul, călare pe un cal murg,
Își mână herghelia, gonind în zarea largă...
Iar soarele — mânz roib — peste câmpii aleargă
Și prăfuește zarea cu pulberi de amurg..

Cuprinși de spaima nopții, în câmpuri, când nechează
Sirepii, tremurându-și înfiorata carne:
Sălbatice ecouri, din trâmbițe și goarne,
De dincolo de timp ne trâmbițează!...

Noaptea în Bugeac.

Și-a lăsat amurgul trist catapiteasma
Purpurie-albastră, de mătasă fină,
Câmpul își revarsă tămâind mireasma
De fânețe coapte — cimbru și sulfină.

Liniște și pace peste tot se cerne,
Picurând din cupa zării de-albastru,
Peste văi și dealuri noaptea își așterne
Șalul de'ntuneric și de cer albastru...

Herghelii pasc noaptea, sforăind pe stepe
Și nechiază dornic armăsari din zare:
Clinchete-argintii de nechezat de iepe
La chemarea lor răspund din depărtare
Și câmpia 'ntreagă de fior tresare...

* * *

Oarba se ascunde sub scântei de rouă
Și sclipesc în noapte licurici albaștri,
Iar din cer cu stele căzătoare plouă
Peste împărăția de păstori sihaștri...

Stepa își îmbracă magica ei haină,
Cu argint de lună și safiri cusută;
Fir cu fir de iarbă se șoptește'n taină,
Fluture cu floare dornic se sărută.

Ori-ce vietate în belșug se scaldă,
Ori-ce râm vibrează; ori-ce ram vibrează;
Ori-ce gâză cântă, ori-ce ram vibrează;
Căci, în sărutarea dornică și caldă,
Noaptea cu pământul se îmbrățișează.

* * *

Numai tu în taină străjuieşti în noapte,
Suflet singuratic, visător de stele,
Şi te tângui jalnic ierbelor în şoapte,
Ca vrăjit de-o zână, fermecat de Iele...

Tu privirea tristă ţi-o porţi printre aştri
Şi din cer îţi pare, că sclipesc sub gene
Doi luceferi galeşi — ochii ei albaştri —
Şi ca noaptea neagră: negrele-i sprincene.

Toată noaptea tainic dorul îţi aleargă
Pe aripi de visuri, colindând Bugeacul;
Pe întinsul stepei, pe câmpia largă,
Rătăcind te poartă dorul tău, pribeagul...

Cetatea-Albă.

Măreţ şi'nalţă fruntea de turn Cetatea Albă,
Pereţii ca zăpada cu negrele zăbrele;
De când s'a dus stăpânul s'au tras zăvoare grele,
La porţi şi pe cărare crescut-au spini şi nalbă.

Iar tânăra Domniţă — o porumbiţă dalbă —
In haine mohorîte, suspină'n colivie;
Aşteaptă Voevodul din bătălii să-i vie,
Şi-i cad mărgăritare din ochi pe scumpa-i salbă.

In nopţi târzii de veghe, încătuşindu-şi dorul
Din zori în zori Domniţa în taină visu-şi toarce,
Şi în năframa-i albă ea lacrămi multe-şi stoarce
Văzând că nu mai vine din luptă Domnitorul...

Domniţa, mea nu plânge, căci mâini se va întoarce
Cu oastea lui vitează în ţară voevodul:
Şi-l va primi cu chiot şi cântece norodul,
Şi va 'ncăpea 'n Cetate dobânda să-şi descarce.

Cutezător ridică-ţi spre soare fruntea-ţi albă
Iar mâini, când va apune în hruit sinistru
O lume de sclavie, — drept stăvilar la Nistru —
Te vei 'nălţa din vremuri, o, tu, Cetate Albă!...

Păstorii.

Câmpia aţâpi în legănări de şoapte...
Tăcerea, izvorând din neguri de fântâni,
Se furişează 'ncet cu paşi de lupi bătrâni
Foşnind peste câmpii prin ierburile coapte...

Iar turmele de oi în ugere duc lapte
Din câmp grăbind la muls din strunga dela stâni...
De pază'n jurul lor stau veghetorii câini,
Ce latră speriat din când în când în noapte...

S'aprinde focu'n zări şi luminează dealul...
Ciobanii stau la foc, străjuitori de creste...
O doină plânge trist ce-a fost şi nu mai este...

Cu vremea toate trec, şi anii trec ca valul...
Ci numai voi, păstori, o lume din poveste
Voi singuri aţi rămas cu doina şi cavalul!...

In Bugeac.

Priveşte'n lung şi'n lat pământul,
Covoare verzi de stepe:

Neastâmpărat se plimbă vântul
Prin câmpul din Bugeac;
O, cine jalea i-o pricepe
Drumețului pribeag?...

Tot câmp și câmp, cât prinzi cu ochii!
Iar colo peste râpe
Ca uriașe negre drochii
Stau morile de vânt
Cu sdrențuitele aripe
Lăsate pe pământ...

Sub zările nemărginite
Se'naltă cumpeni de fântâni
Pe lângă drumuri părăsite,
Dând semn la călător;
Și par'că-s cocostârci bătrâni,
Infipți într'un picior...

Privește'n lung și'n lat Bugeacul!
Ca largul lui îmi este
Sub cer și sufletul, pribeagul...
O, cine va 'nțelege dorul
Și jalnica poveste,
Ce-o poartă călătorul?!

O, stepa mea!

Și cât privești în jur și larg cât vezi sub soare
Curg ape verzi de ierburi în valuri cu vâltori;
Privește în amurg, sau vei privi în zori:
Acelaș ocean, etern în frământare!...

Pe ierburi scânteind s'aprind mărgăritare
Și curcubee ard în roua de flori,
Abia din când în când un stol fugar de nori
Și-abate rătăcind o umbră călătoare...

O, stepă, stepa mea cu valuri de smarald
Sub bolta de azur nemărginită mare,
Ah, lasă-mă'n balsam tot sufletul să-mi scald,

Să mă scufund pe veci în tainica-ți vâltoare,
Să mă renasc un fir de iarbă, sau o floare,
Și să mă legăn lin sub cântul verii cald!

Alexandru Naum

(Poet consacrat)

Poveste.

Ah! Ce frumos era atunci
In dimineaţă blândă'n care
Limanul răsuna de larmă
Şi se umplea de-atâta soare.

Corabia sta să pornească
Nerăbdătoare în spre larguri;
Prinsese ramuri marinarii
Şi flori pe mândrele catarguri.

Alai de nuntă, ea, măreaţă,
Pleca s'aducă o mireasă
Cu ochi ce-ascund o 'ntreagă lume,
Cu părul fin ca de mătasă.

Cânta şi vântul în vitrale
Şi se'mbina cerul cel cald,
Albastru cum e peruzeaua,
Cu marea verde de smarald.

Iar alcionii albi de-asupra
Catargului plutind în sbor,
Făceau corăbiei cunună
Din albul strălucirii lor.

El alerga spre fericirea
Ce-o 'ntrezărea pe alt pământ.

Unde-aştepta femeea scumpă
In leagănu-i din flori şi'n cânt.

Cum i-aducea fără prihană
A sufletului său comoară,
Tot ce-i mai sfânt şi ce-i mai dulce
Şi un amor ce n'o să moară!

Dar deodată o furtună
Din adâncime se porni
Şi'ntr'o clipită de nori negri
Tot cerul se învineţi.

De-atunce, vai în noaptea rece
El rătăceşte'n voia sorţii:
Jos geme clocot de talazuri,
Sus, norii, vestitorii morţei,

De-atunci ne mai zărind nimica,
Speranţa lui se pierde'n van...
Sol al durerilor sterpe!
Nici adăpost şi nici liman!

———

A. G. Delafântânele
(Poet cunoscut).

Noapte pe Nistru.

Amurgul se lasă mai tainic aici
La Nistru cu apele largi
Din valuri se'nalță un cârd de voinici
In iureşul cailor şargi.

Comenzi mânioase; ca vântul, Spătarii
Cu oştile trec spre Tigheci,
E crâncenă lupta; zdrobiți-s tâlharii
Şi doinele râd la poteci!

Şi luna răsare mai albă'n Bugeac
Ducându-şi pe drumuri povestea:
Gheorghiță al Solgăi, proptit în baltag,
Visează la Anca lui Costea.

Dragomir Petrescu
(Director al revistei literare „Bugeacul" care apare la Belgrad.)

Noaptea în stepă.

Bugeac deşert şi uscat!
Toate vânturile rele,
Din patru colțuri ale lumii,
Pe stepa ta s'au adunat,
Svârcolaci născuți din iele.

Şueră lugubru în zare
Duhuri din genuni scăpate,
Firea întreagă răscolită
Mugeşte tânguitoare
Trista ta pustietate.

Bufnițe şi cucuvele,
Tristă lume funerară,
Huhutesc în noaptea rece
Plânset de suspine grele,
Ce'nspăimântă şi înfioară.

Surugiul mână carul
De fantome pe Bugeac,
Arborii'n foşnar de frunze
Flueră 'n beznă cavalul,
Cimpoiul bâzâie 'n hugeac.

Volbură vijelioasă
Duduie în zid şi 'n casă,
Prin oblonul din fereastră,
Noaptea cea mătăhăloasă
Fleanderă a morții coasă.

Pe fila nopții.

Sub bolta cerului înstelat
Lacul doarme tolănit
Pe păpuriș înmătăsat,
De flori de nufăr îndrăgit.

Cu reflexe de sidefuri
Strălucesc undele-i line,
Incrustate de luceferi
Cu mii boabe de rubine.

Pe marmura-i d'alabastru,
Luna chipul își topește,
Cu o artă de maestru,
Intr'o zână din poveste.

Medalion divin ceresc
Dăruit Craiului bălții,
Ca un talisman regesc,
De regina, nimfa nopții.

Și din negurile zării
Suflu'n șoaptă se prefiră,
Estompate'n forme varii
Grup de umbre se înfiră:

Spirite din lumea astră,
Flori din viață spulberate,
Vin la evocarea noastră
In văl de nori înfășurate.

Dar lumina serii crește,
Umbrele se risipesc,
Ziua albă mă trezește
Dintr'un vis dulce ceresc.

Ialpugul.

Ghiolule!
De ce ești învălurat
Și te umfli așa'n coame
Ca un zimbru speriat?

Ești pe lume supărat
De nu ești în bune toane
Și spumezi așa agitat?

Ce senin zarea privește
Și cu ce dor ea-ți trimite
Al ei dulce sărutat!

Pe fag mierla ciripește,
Iar deasupra un herete
Se 'nvârtește'n cerc rotat,

Satele, argint de salbe,
Cu verdeață și cu flori
Te întâmpină voios.

Nuferi în rochițe albe,
De pe cer lumini de sori
Te alintă voluptos.

Ghiolule! fiu de'mpărat,
Umbra tulburilor valuri,
Ce se sbuciumă în tine,

Alung'o 'n hăul depărtat,
Iar, tu, apa între maluri
Limpezește-o 'n unde line.

Zi de vară în Bugeac.

Afară e frumos şi bine,
Stepa toată în splendoare!
Covor de flori, raze de soare
Iţi aduc plăceri senine.

Cupa vieţii, de vrăji plină,
Străluceşte în mărire,
Suflu uşor de fericire,
In Bugeac pace deplină!

Holdele, mândre în rod,
Se înclină aurite
Şi sărută negrul glod
Din care ele-s zămislite.

Printre ramuri şi verziş,
Zefirul se prinde în joc
Cu florile aprinse foc
Le sărută pe furiş.

Din buchetul de frunzar
Se topeşte'n tril d'argint
Solo în ton la infinit...
— Vis şi dor de farmec rar.

Cocostârci şi berze stau
Pe laviţa de mohor
Si aşteaptă'ntr'un picior
La Ialpug broaşte cu dor.

Un bâtlan sboară 'n zig-zag
P'orizontul de lumină,
Pescăruşi pe apa lină
Il privesc de jos cu şag.

Rândunica în săgeată,
Taie zarea'n licărit,
Ca o lamă de cuţit,
Cu prăseaua îmbronzată.

Fluturii în zbor punctează
Salba de mărgean culori,
Privelişti, farmec, fiori,
Sufletul îţi desfătează.

Zi de vară fericită!
Zi crăiasă din poveşti!
Tu ai frumuseţi cereşti
Si'n Bugeac eşti mult slăvită.

Seara în Bugeac.

Pe văi şi peste dealuri,
Amurgu' şi pregăteşte
Odihna pe pologuri,
De vraf de nori pe creste.

Pe case şi în cuiburi,
Stau berze 'ntr'un picior,
Si tocănesc din ciocuri
Repaus tuturor.

Prin bătături ard ruguri,
De foc în vâlvătăi,
Spre sat se'ntorc în grupuri
Şi fete şi flăcăi.

Din ram în ram de frunze,
Vântul susură'n noapte
Incet uşor din buze
Stepei bună noapte.

Un câine 'n stradă latră
In ascuțit de coasă,
Dela Ialpug din vale
Grăbește un om spre casă.

De-acum e noapte
Bugeacul liniștit
Doarme'n tăciun de zare
De zgomot potolit.

Revărsatul dimineții în stepă.

Este disdedimineață
Stepa-i încă molcomită,
Din brădișul de verdeață
Privighetoarea doru-și cântă.

Răsună lunca lacului
Și dealurile somnoroase,
Ascultă vraja focului,
De patimi vise amoroase.

Suspin de farmec și fior
Din ram și frunze trece,
Aurora în roș decor
Ișі stinge jaru'n lacu rece;

Fanfar' de broaște, oa-ca-ca!
Din plopi s'aude cu-cu!
In sbor o cioară strigă ga!
Pu-pu-pu răspunde nucu.

Pe costișele'nverzite
S'adun' turmele de oi,
Din Bugeac tălănci de vite
Coboară'n vale la zăvoi.

Inserarea în Bugeac.

Dealul este jăruit
De soare în asfințit,
Lacul sub văl argintit
Toarce vis de dor iubit.

Mirezme de flori pe cărări
Și cântece în cuiburi,
Făclii de stele sus pe zări
Și văile țes neguri.

Hornul serii a-împrăștiat
Pe Bugeac fum — pâcle line
Câinii hămăe în sat
Și prin case ard lumine.

Nostalgie.

Mi-e drag în dimineață
Să plec așa în lume,
Să uit de a mea viață,
Să uit de al meu nume.

Şi să mă 'ntorc în seară
Trudit şi obosit,
A gândului povară
Să nu mai simt, să uit.

Mi-e dor de codrul verde
Cu sfânta lui tăcere,
In el omul se pierde
Uit'orice durere.

Si-al păsărilor cântec
Fermecător din el,
E vraje de descântec
In sufletu-mi rebel.

Mi-e drag târziu în noapte,
Când ceru-i înstelat,
S'aud tăcute şoapte
De freamăt depărtat.

Şi să mă plimb pe plută
Pe apa liniştită
Ca o fantomă mută
In lume rătăcită.

Iubesc singurătatea,
Şi stepa solitară
In ele-mi sunt povestea
Plăcerea mea cea rară.

Să dorm 'n arman de treer
Cu lan de grâu în jur
S'aud cântec de greer
Sub cer de noapte sur.

La cules de vie în Bugeac.

Dintr'un hat la altu-al stepei
Chiote de veselie,
Răsună'n sclipirea zarei
De voiasă gălăgie.

Oameni şi copii zoresc
La cules de razachie,
Râset, glume se'mpletesc
Peste tot în podgorie.

Pe colnicul dela vie
Ce târşeşte'n deal la cramă,
Fete'n fote şi în ie
Cară cu flăcăii poamă:

Chilimbar de coarnă grasă,
Căldăruşe rubinie,
Bordo negru, tămâioasă,
Ţâţa vacii, ruginie.

Rând de coşuri şi căldări,
Cu ciorchini de boabe pline,
Pe tăpşanul în cărări,
Se tot suie şi tot vine.

In lumina caldă-a zilei,
Şirul pare un balaur
Ce îşi mişcă 'n ciuda firei
Solzii îmbrăcaţi în aur.

Dară ziua se sfârşeşte
Soarele l'apus se stinge,
Pe gherghef de nori 'nfloreşte
O văpaie roş de sânge.

Umbre ruginii se-aşterne
Pe Bugeacul desfrunzit,
Amurgul cenuşa-şi cerne
Vântul toamnei suflă trist.

Pela crame şi prin sate
Benchet, chef şi strigăt mare,
Se bea must pe nemâncate,
Cu bardace şi ulcioare.

Cucurigu! cânt cocoşii,
Luceafărul a răsărit,
Oamenii de-a cocoloşii
Se dau tumba 'n tăvălit.

Dimineaţa se iveşte
Cu plăcuta ei răcoare
Lumea din nou se trezeşte,
Mustul curge din ulcioare.

Toamna în stepă.

Cum invazia de lăcustă,
A distrus tot în natură,
A rămas stepa o pustă
Fără viaţă, fără gură!

Covorul verde de iarbă,
S'a pălit, l'ai nimicit
Si a florilor salbă
Peste tot ai răvăşit!

Bugeacului podoaba toată
Cu cruzime i-ai luat,
Rămas gol, bătut de sloată
Plânge amar îndurerat!

Păsările speriate
De prăpădul tău pustiu,
Au muţit în cuiburi toate
Şi să cânte nu mai ştiu!

Numai vântul şi cu ploaia
Ţi-au rămas prieteni buni,
Pe toţi trei, Bugeacul jalea
Vă blesteamă de păgâni!

Şerpi de nori, reptile monştri
Se târăsc de-avalma în zare
Limba lor scapără aştri
Fulgere, trăznet, ruină mare.

Arde lacu' aprins de foc,
Pârâie lunca de trăznet,
Plopul răbufnit pe loc,
Scoate gemete şi răcnet!

Vântul miauie în noapte
Glasuri de pisici sălbatici
Ploaia'n ciuruit de şoapte
Bâlbâie în stropi fanatici.

Iarna.

Vremea cerne ca prin sită
Mărgărit mărunt de nea,
Stepa este acoperită
Cu un văl alb de reţea.

Din colibele cu hornuri
Ies cădelnițe de fum,
Gresii și aramă suluri
Jalonează în zare drum.

Dar ninsoarea se'ntețește
In roiu des de funigei;
Pârtie bătătorește
Sania cu clopoței.

Frigul zilei suflă rece
Pe Bugeacu 'nzăpezit
Pod solid pe Ialpug trece
De cleștar, dur șlefuit.

Sus în deal la târliuș
Copii adunați grămadă
Ișì dau drum pe lunecuș
Pe omătul de zăpadă.

Arbori închiciurați
Par o lume troenită,
De secole petrificați
In natura geruită.

Pela streșini și ferestre
Pe gherghef de sloiu de ghiață
Iarna își brodează zestrea!
Pentru a ei polară viață.

Moș Crăciun în stepă.

A sosit și Moș Crăciun,
Barba albă până'n brău,

In stepă, daruri bogate,
La copii să le împartă!

Satul, lunca-au îmbrăcat
Ipingea de saiu curat,
Pe ulițe și'n ogradă
Mari troiene de zăpadă.

Casele, sub glugi de omăt
Cu șirag de flori de ghiață,
Par fete'n năframă albă
Si cu sânii plini de salbă.

Moșul scutură sarica
In ninsoare, cocoloașe
Bugeacu-i masă de vată
Ca o rufă înflorită.

Amurgul lasă oblonul
Inserării peste văi,
Colibele cu lumine
Scapără prin geam rubine.

Cu-cu-ri-gu! anunță cocoșii
Cete de colindători,
Nețălău! La Moș Ajun,
Dă-ne covrigi Moș Crăciun!

Gheorghe Bujoreanu
(Scriitor)

Toamna în Bugeac,

Investmântată în șiac
A poposit toamna'n Bugeac
De cum s'a arătat în zori
A'mproșcat câmpul cu ciori
Apoi din răsăritul nalt, cu draperii,
A dat în lături falduri cenușii
Și-a răsturnat pe lume, ca'n pustiu,
Căldarea unui soare arămiu.
Iar jos, pe lacu'ndepărtat, în salbe
A asvârlit un pumn de lișiți albe,

A hoinărit în urmă pe coclauri
Și a adunat scaieți și lauri.
Prin săciuri și prin vii
A prins năframe ruginii.
A sburătuit berzele
Și-a risipit cirezile.
Pe drumurile înecate în praf
A lăsat doar stâlpi de telegraf.
A strâmbat
Apoi, toate cărările spre sat.

In amurg și-a luat căldarea soarelui de toartă
Și-a plecat lăsând natura moartă . . .
Stingher, pe deal,
A uitat un nechezat de cal.

Mihail Munteanu
(Poet și scriitor)

O iarnă la Bugaz.

Mi-am părăsit orașul, trist, odată,
Cu fructe'ngălbenite pe obraz,
Ca să-mi înghet o patimă'ncordată,
In sgomotul de apă, la Bugaz.

O liniște de crudă renunțare,
Cu suflet chinuit m'am dus să cer,
In liniștea ungherului de Mare,
La postul de prieten grănicer.

Bugazul !... Il citeam de mult, pe hartă,
Cu degetul trecând spre răsărit...
Un punct era: dar pe nisip e artă,
De-un meșter de icoane plăzmuit.

Icoană mi-a rămas, deatuncea mie,
Icoană de zăpadă și nisip,
Pe care pescărușii 'n stol... o mie...
Cu zborul lor mă 'nsuflețeau, să țip!

Dar rațele sălbatice, rebele,
Pe apă când pluteau, fără de rost,
Se risipeau în globuri de mărgele,
Subt gloanțele plecate dela post.

Cu ochi 'ncărbuniți cătam pe Mare,
Prin valurile'n spasm diavolesc,
Spre partea unde soarele răsare,
Sclipirea unui vis s'o deslușesc.

O visul meu, sălbatica-mi iubire
Pentru o stea, ce n'avea colț pe cer,

Te-am blestemat adesea, în neștire,
La postul de prieten grănicer.

Icoană mi-a rămas Bugazu'n suflet,
Pe vaetul stinger de muribund:
— Mi-aşi duce-acolo ultimul răsuflet,
In valurile mării, să-l scufund.

———

Akermanul.

Aici pământu' — ascunde un tezaur,
Mi-au spus basarabenii că e aur
Ce'n vară umple țarina de spice,
Iar ploaia pică'ncet să nu le strice.

Aici, Limanul tremură'ntre maluri,
Cu muzica podoabelor de valuri;
Amurgul arde'n vărgi orizontale
Şi cade violet pe cherhanale.

In vii e rodul copt întotdeauna
Că-l pârgue şi soarele şi luna
Şi rodul e bogat cum altul nu e:
Drumeţii dela Saba pot să spuie.

Dar fetele nu cântă niciodată
Aici e stepă sufletul de fată
Şi'n inimile strânse ca 'ntr'un cufăr,
Invălue tristeţile de nufăr.

Tăcerea, sângerând îşi toarce taine
Sub vântul fără capăt din Ukraina,
Căci târgul înverzitu-şi-a caftanul;
A fost, a fost odată, Akermanul!...

———

Pe limanul Nistrului.

Limanul, astăzi, geme'nfricoşat
S'a 'nvineţit în lung şi
Pe aleile-i acuatice

Suspină rațele sălbatice;
Iar taina lor adâncă o alină
Doar gloanțele viclean de carabină.

Pescarii pescuiesc îngrijorați,
Pescarii'n largul apelor sunt frați:
Undițile gânditori şi le încearcă,
Svârlind guvizii vii în barcă;
Dar norii se înşiră în traverse grele:
Vântul bate toba'n vale...

Cerul în pucioasă se preface,
Smucindu-se, să spargă'n pumni o carapace
Ce-l strânge ca un cleşte al morții:

Natura'ngenunchiază Forții
Ascunsă dincolo de zare...
— — — — — — — — —
Pescarii au pierit în depărtare.
— — — — — — — — —
Limanul desgustat, s'aruncă'n mare...

———

Vasile Arineanu
(Victor Țaranu, publicist.)

Ție Rege...

Ție, Rege, noi îți spunem
Tot aleanul din Bugeac,
Toată truda unor vremuri
Și al unui neam pribeag:

Pe-a Tanotei vechi ruine
Am deschis geana bătrână
Lăsând lacrimi de rubine
Să se verse pe țărână.

Și-am privit măreţul soare
Tot cu chip înstrăinat,
Căci în marea sărbătoare
Nu mi-i sufletu'mpăcat

In țara Măriei Tale
Este-un colț de țărm pribeag,
Suflet răstignit de jale
Pe întinderi de Bugeac.

Ție, Rege, noi îți spunem
Suferința din ruine,
Că sântem străini acasă
Și murim în limbi străine.

In țara Măriei Tale
Nistrul lacrămi-și seacă
Și în Marea rugii sale
Plânge Dunărea săracă.

Ție, Rege, să-ți aducem
Bucuriile șireag,
In potirul sfânt al vremii
Reînvierii în Bugeac.

Vladimir Cavarnali
(Tânăr preot basarabean din Bolgrad, premiat de Fundațiile Regale, pentru poezie.)

Reîntoarcerea.

Bugeac, tu ești atât de aspru și de neted,
Că pe o colină te cuprind întreg,
Te înspăimânt cu pumnu-mi ars și veșted
Te însoțesc și plâng pe drumu-ți vitreg.

Sunt vagabond. Te voi plezni ca din fântâni
Aroma apei tale limpezi să țâșnească...
Și Pușchin ți-a lăsat din suflet și din mâini
Cuvântul sunetului său să te'ncălzească.

El te-a iubit puțin și pe deplin nu te-a'nțeles
Sub sprinceana ta nu s'a oprit nici ochiul lui.
Eu din stepa ta m'am ridicat și-am purces
Pe calea mea strein cu totul drumului.

Ne întâlnim să împerechem din frunză un cântec,
Dulceața roadelor să-mi minuneze gustul,
Să mă scald în rouă tăvălit pe pântec
Și să fierb cum fierbe toamna mustul.

Crepuscul.

Iubesc țărâna asta neagră și umedă.
Ea-mi va fi crepusculul atâtor vijelii,
Când plugurile-și croesc prin trupul ei,
Chiui ca un Scit în stepa lui cu bălării.

Atâtea buciume acolo a sfărmat
Pământul de strămoși adulmecat!

Eu port aici noblețea mea boemă,
Cernoziumului tovarăș în răscoală.
Cu visurile'n ceruri dau năvală.

Şi's singur împărat aici,
Prieten bun c'un licurici.

Sunt atât de singur aici în stepă.

Intind mâna în sus şi mă căciulesc stelelor,
Fiindcă'n tovărăşia lor am iubit luna.
Cu fruntea plecată pe oiştea carului mare,
Torn vraja din lira mea nebună.

Şi cum mă vrăjesc singur ca un zeu,
Deasupra mea roteşte un hulub şi luna
S'apleacă, binecuvântarea să-mi întindă,
Să torn vrajă din lira mea nebună.

Sufletul mi-e plin de frumuseţe şi de profeţii,
Aş strânge ca un mărgăritar în palmă, luna,
Să iubim pe veci cu duioşie,
Şi să torn vraja din lira mea nebună.

Sunt atât de singur aici în stepă,
Că-mi rezolv tăcut problemele sub „Clar de lună".
Şi simt că ciornoziomul mă'nboldeşte,
Să-i torn vrajă din lira mea nebună.

Vasile Hondrilă

(Poet şi scriitor basarabean, director al revistei „Graiul Satelor" care apare la Cahul).

Cahulul.

Stele se bălăcesc în baltă
Cahulul doarme. Catedrala 'naltă
Cât Rusia, stăpână-i peste parc şi noapte
Şi peste sat şi peste moarte...
. . . .

Colcăe între maluri vechiul Prut,
Boii bălţaţi, domol glas şi-ascut.
Şlepuri dorm în nisip cu anii
Le-au îmbătrânit şi căpitanii,
Inrămaţi cu bărbi. Oare' de neam get?
Stuhul îşi ascute săbiile 'ncet
De gresia vântului muscălesc
Slobozit cu ciudă în malul românesc.

Căci odinioară stăpânirea veche
La Cordon muscalul ţinea o ureche
Şi arunca pânda până peste Prut.
Trăgea câte — un foc — duşmănos salut...,

Ornicul.

Ornicul din casa prefecturii
Desenează'n negru braţele măsurii...

Balta verde cu lumini de sticlă
Taie'n noapte linii ca de riglă.

Cât ai svârli de-a călare lancea
Se chirăsc în noapte lămpile la Oancea.

Budache.

Poposeşte'n satul — o sprinceană
Peste ochiul lacului amar,
Intre stepa grea basarabeană
Şi'ntre marea fără de hotar.

Trâmbe de lumină la amiază
Joacă peste falduri mişcători
Iar pe apa ce uşor dansează
Lasă pete albe negrii nori.

Şi cânt vânturile, să sărute
Apele albastre — verzi — colind
Dinspre sure zări nebănuite
Bărcile aripile-şi întind.

Vezi meduze'naripate becuri,
Albe călimări, s'ascund în lac;
Apa le deschide mii de guri;
Braţele multiple se desfac.

Pe cleştarul lacului şi al mării
Străluceşte boarea pe'nserat:
Marea duce albastrul depărtării
Verde negru-i lacul Saba lat.

Şi când aurul din slăvi apune
Infloreşte argintul peste ape;
Noaptea desenează în cărbune
Pusta, nevoind nimic să-i scape.

Toate-ţi dau o linişte adâncă
Şi o strălucire ca de basm;
Cântul mării se aude încă
Peste al lumii adormit marasm.

Şi când totul i-adormit şi mut,
Crezi viaţa c'a murit de-un an,
Din adâncuri de nepriceput
Doruri urc talazuri spre liman.

Amurg marin.

Câte-o barcă 'ntârziată
Işi îndreaptă prora spre Cordon,
Când în valsuri apa tremurată
Două inimi duce'n unison.

Ca o geamandură luminoasă
Luna şi-a înfipt un corn în mare
A întins alee de mătase,
Şi-a vărsat sideful din căldare.

Şi pe giulgiul de lumină albă
Viu urzit în lat de curcubee
Ingerii încinşi cu câte-o salbă
S'au oprit în raza ei să stee.

Lin, o scoică uriaşă vine
Să destrame vraja — e o barcă,
Cu aripi — lopeţi — ca de jivine
Şi ca două umbre strânse, par'că.

Tot astfel în viaţă, totdeauna
Se iveşte — un strop amar de vină:
Tocmai când iubirii îi răsare luna
Se strecoară'n suflet o jivină.

Alfred Tibereanu

(Tânăr poet basarabean din jud. Cetatea Albă)

Balada Bugeacului.

(Sonet)

De veacuri m'au călcat oștiri străine
Și cnutul m'a lovit și-am sângerat;
Iar sângele părâie a brăzdat
Pe trupu-mi prefăcut în vechi ruine,

M'au răstignit! Prin beznă m'au purtat!
Și n'am avut nici soare, zări senine
Și nici a primăverii vânturi line,
Nici harul ce'ți bine-cuvântat!

Iar azi a suflat a vânt de primăvară
Îngrămădind la margini tot veninul
Și'n fundul mării totu-a scufundat...

Rămas'au doinele! Și'n nopți de vară
Mă joc în orizont și prind veninul —
Din alte țări de-atunci l-am tot chemat!

Stepa.

(Sonet.)

Câmpii întinse și împurpurate,
Cu ierburi nepătrunse de savane,

Și'n orizont, ca niște caravane,
Se'nalță'n șir, movilele'mprăștiate.

Pe-alocuri vezi frânturi de iatagane,
Și pietre de morminte desgropate
De pluguri, din secole întunecate...
Zidiri și vechi întărituri cumane

La margini de cătune și prin vii
Au mai rămas și stâlpi de semilună,
Prin care doar mereu azi vântul sună...

Aci e leagănul de vijelii
Și crivățul aci mai falnic bate,
Din poluri și din zări învolburate.

Înserare în Bugeac.

(sonet)

Pe'ntinsul dogorit de spice coapte
Se lasă'n valuri aurul din soare...
În zarea 'nsângerată de vâltoare
Se strâng încet: mișcare, chiot șoapte...

Plutesc ușor miresme 'mbătătoare
De fân cosit și de livezi răscoapte;
Trilează'n ierburi cântecul de noapte,
Și'n crânguri ninse doina visătoare...

Prin ceața ce se lasă'n depărtare,
Abia se văd movilele sihastre,
Cu vârfurile inundate'n raze...

Şi'n liniştea aceasta ce tresare
Bugeacul se cufundă'n vise-albastre,
Imbrăţişat de cerul de topaze.

Stelara.

Neantul cu safire-l cânt — în pârg
Şi stepa-şi reînvie luminişul.
Albastrul maiestos îl sorb cu sârg,
In freamăte mă'ngână păpurişul...

O rugă către stele 'mplânt în slavă
Luceferii sprinţari un chip să-mi dee,
Din holda înstelată şi suavă,
Cu brâu din minunate curcubee.

Pe Euxin.

Pe Euxin în depărtare,
Corăbii albe-au asfinţit,
S'au dus, s'au dus pierdute'n zare
Cu visul lor nedesluşit.

S'au dus, purtate de-o chemare,
Cu argint şi aur strălucit
Pe Euxin, în depărtare,
Corăbii albe au asfinţit.

De-atunci, mereu, din fund răsare
Fantoma lor care-a murit...
Şi câte vise au răscolit
Pescarii azi, pe acea cărare,
Pe Euxin, în depărtare.

Acord marin.

Se stinge trist amurgul şi cântecul marin
In larguri plâng sirene şi-al codrilor suspin...

Pe ţărm e larg pustiul şi valurile au stat
Să tot frământe spuma sub digul argintat...

Din culmi de vraje albastră se lasă-un văl întins
De raze'nflăcărate cum cerul e aprins...

Cu vălul de rubine purces din 'nalt de cer
Iţi ning în taină anii, iubirea ce ţi-o cer.

Pe o stâncă.

Mi-e gândul o frunză
Pierdută în larg,
O mică poemă
Uu vârf de catarg.

Cu vântul prin stepe
Adulmecă mult:
O creangă de aur,
Un înger de lut.

Crisanta Olteanu

C a t e d r a l a[1])

Trecut-au peste tine un veac de sbuciumări!
Inaltă şi măreaţă, cupole'nalţi în zări,
Odihnă pentru suflet, măreţ altar creştin,
O catedrală vie, isvor de duh sublim!

Odoarele de aur te străjuesc cu fală,
Credinţa se arată în haina ei de gală,
Şi umiliţi pe calea ce duce la altar,
Păşesc acei ce cheamă dumnezeescul har.

Acei ce rugă'nalţă iubitului de sus
Pentru aceia lege, ce-i Legea lui Isus!
Şi astăzi în cădelniţi s'aprinde focul sfânt
Ce binecuvintează credinţa pe pământ!

Pătrunsă până'n suflet de măreţia ta,
In zidurile tale ascund speranţa mea
Genunchii plec smerită icoanelor bătrâne
Şi-aduc prinos de slavă şi eri şi azi şi mâine!

---

1) Catedrala din Bolgrad.

Octav Sargeţiu

(Dumitru V. Dumitru)
(Poet cunoscut, trăeşte în jud. Orhei, comuna Mărzaci.)

C a m p e s t r a.

Colindăm cu luna holdele brumate...
Blond, pe cerul dragostelor sue
— Ca o miresmare de gutue —
Chipul tău cu apele curate,

Drum trudit de pulbere şi goană
S'a oprit sub un luceafăr viu:
Crinul inimii tăcute, ţiu
Să-l avem credinţelor icoană...

Câtă pajişte de dor pătruns
Am cosit, cu vara, solitar
Şi'n frunzişu-aceloraşi stejari
Câtă tinereţe am ascuns!

Ochi deschişi a binecuvântare
In lumina care crapă rodul
Au căzut, ca stelele'n năvodul
Patimii terestre, pe hotare.

Iarba, roua, cântecele toate
Dintr'al inimii gătit pridvor
Pentru focul care ţi-l omor,
Colindăm cu luna holdele brumate.

Iacob Slavov

(Tânăr poet și scriitor basarabean din Bolgrad.)

Năzuința. (In Bugeac).

Neastâmpărul gărilor îmi furnică dorul
Și ispita pribegiei chinuit mă'ncearcă.
Strâmtă-mi este curtea și prea urât pridvorul
Privirile din juru-mi sunt otrăvite parcă.

Obișnuința seacă mi-a coclit gândirea
Frunzele salcâmilor nu-mi inspiră harul,
Caut pretutindeni bunătatea și iubirea
Vreau ca'n drumeție să-mi dizolv amarul.

Sgura mea de gânduri m'ancorează'n porturi,
Visul mă trimete printre văi și creste,
Sufletul îmi toarce pânzele de corturi
Și-am să plec vreodată oare, fără de veste?

Hazardul fericirii s'a ascuns în drum
Și moare ca un schimnic în surpat cavou
Floarea iscusinții mi-a trimis parfum
Și gândurile toate ca să plec din nou.

Calvar.

Pe străzile Bolgradului, din zori și până seară
Flămânzi și zdrențuiți trec cerșetori bătrâni,

Și schilozi, prin noroiu își târâie povara
Trezind cu lacrimi duioșia ochilor păgâni.

Gârbovi și sprijiniți în cârje nestrujite
Cu păr albit de griji și chinuri multe
Intind la colțuri de răspântii mâini slăbite
Și nimeni ruga lor nu vrea ca să li-asculte.

Pe fața lor, din brazda cutelor adânci
Răsare crunta disperare, ca un ghimp,
Și gândurile, astăzi prăbușite stânci,
Sălășluesc stafiile clipelor de timp.

Bătrânii trec pe străzi'n ploi și ceață,
Respingători, ca viermii nesătui,
Și trudnic pentru un pumn de viață
Răzbat umili, ca mucenicii Domnului.

Scrisoare dintr'o toamnă.

In Bugeac.

In văpaia unui răsărit de toamnă,
Am cules din vie strugurii cu brumă,
Și-am turnat din must în ulcior de humă,
Să-ți trimet ploconul ție, scumpă doamnă.

Oamenii cu ziua duc poveri cu trudă.
Teascul nou adună rodul blond în cadă
Scuturat-am nucii: stau pe jos grămadă,
Pe covor de frunze și de iarbă crudă.

Seara după cină, din butoi cu pântec,
Imi cinstesc argații cu vin turbur, nou,
Cu belșug de daruri proslăvite'n cântec.

Râdem toți în vie și culegem struguri,
Cântă și vecinii veseli pe la cramă...
Numai frunza viței, în capeici de aramă,
Freamătă în vânturi prăbușiri în ruguri.

Oraș provincial.

Undeva, stingher la margine de țară,
In bluza albastră a cerului înfășurat
Intre salcâmi Bolgradul îngenunchiat,
Iși deapănă de-un veac povestea legendară.

Oraș cu chip ascuns în praf și mucegai,
Cu nopți de smoală sfâșiate'n felinare
Mă chinuește dragostea ta mare
Când depărtările mă sorb ca pe un ceai.

Atunci îmi fluturi, înadis copilăria
Ca pe o batistă'nlăcrimată 'n gară,
Imi zbuciumi singurătatea mea de seară
Și-mi strângi mereu în suflet nostalgia.

Cocorii.

Se scutură de vânturi inegale'n primăvară
Argint de soare, pe cireșii îmuguriți povară.

Cocorii scriu cu aripi întâiul unu'n zare
Și'n mine e talazul Ialpugului în soare...

Căcorii duc în aripi plumb de suflet slav
Spre țărmurile nordice cu răsărit bolnav.
Lumina vor s'o soarbă în gâturile lor
S'o împartă tuturora în pribeagul sbor...

Cocorii viermuiesc azurul clar
Și inima și-o spulberă în cântecul hoinar...
In toamnă s'or întoarce cu argint de humă
S'o scuture din aripi grele ca de plumb.

Ecaterina Cavarnali.

(Tânără poetă basarabeană din Bolgrad.)

Toamna în stepă.

Tremură plopii îngălbeniţi de brumă
Salcâmul e indiferent şi rece,
Sălciile se vaetă în surdină
Şi vântul toamnei biciue rece.

Frunzele s'au plictisit să cânte,
Oameni-s de suflete goi,
Nisipul se ridică să se svânte
Şi teii înrudiţi se plâng amândoi.

In grădină florile îşi iau ultimul adio
Găinile s'au sgribulit în pod.
Zefirul a terminat de mult cântarea
Si pământul rece nu mai dă rod.

Gemy s'a tolănit în cuşcă,
Porcul duce paie în rât,
Căruţaşii grăbiţi mai trag o duşcă
Si plouă afară... şi e urât.

Teodor Nencev

(Tânăr poet basarabean din Bolgrad.)

In toamnă.

A trecut prin ramuri vântul.
Cu miros de stepă desgolită.
Şi-am simţit în graba lui pământul
Cum tresare în toamna despletită.

A pornit salcâmii să mă cheme,
Ca să-i străjui, sub tulpina lor.
Norii aleargă sus, ca nişte gheme
Berzele mă'ndeamnă, ca să sbor.

Unde oare în toamnă să mă duc ?
Vântule ce tremuri în perdele,
Nu ştii tu, cam încotro s'apuc ?
N'ar fi bine după rândunele ?

Mi s'a urât aici, în stepa goală,
Prietenii mei buni s'au depărtat,
Şi-o să fie mâine un cer de smoală.
De sbor de ciori şi vrăbii săgetat.

Să mă duc ! Măi vântule, ispită !
Ce tot încerci cu tine să mă iei !
Eh, stepa mea din toamna despletită,
Am să rămân, lângă salcâmii mei.

Origine.

Eu sunt din Basarabia de jos
De unde purcede Răsăritul.
Zările sărută fruntea mea
Şi-mi flutură în suflet infinitul

Două lumi în cântec le cobor,
Străin nici pentru una nu-s.
Tovară-şi de joacă mi-au fost
Un pui de moldovan şi-un pui de rus.

Copilăria mea începe lângă Prut.
Acolo am învăţat să citesc.
Visurile mele au înflorit pe rând
Toate pe pământul românesc.

Eu torn în cântec sufletul meu slav
Călit sub cerul bun şi moldovan.
Am luat duh din nouă lumi
Si am purces la seceriş de lan.

Éu sunt poetul nouii generaţii,
Pornită să despice istoria în două,
Eu sunt poetul unei lumi ce naşte
Vulcanică, tulburătoare, nouă.

Gânduri de toamnă.

Mă'ngrozeşte pacea pământului ucis
De toamna care s'a lăsat din cer,
De sus, de undeva.
Si toată tăcerea asta ca de vis

Când noaptea întinde umbre.

Când noaptea întinde umbre diafane
Şi luna opreşte lotca printre plopi,
Toţi morţii se ridică atunci din gropi
Grăbiţi să treacă albastrele oceane...

Şi numai tu, aştepţi la pândă,
Nu te trezeşti, te caut, nicăeri.
Ai putrezit în groapa ta de eri,
Sau ispăşti amarnica osândă?

La fel şi eu, la margine de lume,
Aştept de-un veac cu aripile'n lut,
Şi nu înţeleg ce braţ necunoscut
M'a ancorat în portul fără nume...

Intâlnire.

Ai venit şi tu în târgul nostru...
Ca să cumperi, singură nu ştiil...
Fetiţă, cu obraji rumeni
Cum o duci, acolo'ntre câmpii ?!

Aţi cules livezile şi via?
S'au făcut bucatele, la voi?...
Toată vara, un pic de ploae
N'a căzut la noi!...

Ne-am prăfuit, cum e mai rău.
S'au prăfuit chiar sufletele noastre!...
Fetiţi, cu bucle aurii,
Mult m'aşi vrea prin locurile voastre.

Stepa ta e'n vârfuri de salcâmi.
Şi de-aceea aşa i-am îndrăgit!..!
Uite'n toamna asta, parcă.
Simt că sufletu-mi s'a primenit.

Ei, şi dacă frunza cade
Trebueşte oare ca să plâng
N'am pierdut pe nimeni încă
Inima din mine ca s'o frâng!

Mi-e sufletul cât stepa
Fierbe sânge, ca mustul...
Muşc din toamna care cade
Şi încerc să-i aflu gustul..

Toamna.

Oraşul în dimineaţa asta pare,
Ca un călugăr frânt de spinare
La poarta timpului mare.
Cineva bate clopote'n turlă
Vântul în grădină suflă din surlă.
Sună şi răsună pretutindeni copt.
Firul vremii răsucit e'n opt.
Eu în număr anii spoleiţi cu var
Mama crapă uşa printr'un scârţâit,
Ca să-mi spună cum că frunza a ruginit.
Mă uit afară şi apoi la ea...
Pân' şi'n ochii mamei toamnc tremura.

Troica.

Crivăţul mi-aduce Siberia la geamuri,
O sanie picură argint de clopoţei,
Şi eu visez o troică cum o strunesc în hamuri
Şi o opresc deadreptul în faţa porţii ei.

Ea se desprinde moale din umbra de perdele
Şi'n prag mi-apare toată cu zâmbetu-i frumos.
Desfac a mele braţe şi ea îmi sare 'n ele,
Eu o sărut şi troica porneşte furfunos.

Cad fulgii, troica sună, ea râde, ştrengăreşte
I se aprind obrajii şi ochii i s'aprind,
Pocneşte'n aer biciul şi sborul se'nteţeşte
Şi pare vastă marea cât ochii nu cuprind.

O bisericuţă'n cale şi troica se opreşte.
Un preot ne conduce lângă altar, şi apoi
Ne întoarcem iar cu troica în sara care creşte,
Uniţi pentru vecie şi veseli amândoi.

Şi crivăţul adună Siberia la geamuri
Şi'n suflet mai aşterne pustiul ei polar,
Ah, unde eşti o troică, să te strunesc în hamuri
Şi'n noaptea care vine din lume să dispar.

I. I. Alexandrescu
(Publicist)

Cetatea Albă

La cel mai dinspre răsărit ungher,
Al țării noastre pentru veci unită,
Avem relicvă sfântă și iubită
Și inimilor noastre giuvaer:

Cetatea Albă, care a fost zidită
Pe vremuri de legendă de-un năer;
Mai apoi — al Moldovei străjer —
De Vodă Ștefan mândru, ctitorită.

Azi monument de veghe și credință,
Când seara cântă vântul prin crenele
I-am retrăit un timp de biruință

Și lacrimi de opreliște străbună
Ar picura din căzătoare stele,
De-ar ști voroavă Nistru să ne spună.

D. Portase-Prut

(Tânăr poet din jud. Cahul)

Noaptea pe Prut

Sub arcuri de sălcii bătrâne,
Sub raze de lună'ntre maluri de lut,
In murmur feeric de valuri pierdute
O luntre dansează — molatec — pe Prut.

Şi'n noaptea aceasta, de lună şi nori,
Sub vraja eternă, luntraşul visează...
Pe Prut mai la vale, în trestii înalte,
Pescarii la pândă... veghează.

Şi'n veghea lor plină de stele,
Năvodul adună... şi peşte şi lut —
Şi stau până când răsăritul trimite
Săgeţi peste baltă şi Prut.

Amiaza în Bugeac

Pe şesul plin cu valuri de verdeaţă
In luciul arămiu de fân uscat,
Se scaldă în zigzaguri de căldură'
Bugeacu'n flori de cimbru îmbrăcat.

Amiază în Bugeac — şi soare mult
Se varsă peste stepa argintie.
Şi'n oaza ce se vede cât îi zarea,
Se lasă din văzduh, o ciocârlie.

Pe margine de drum. în dese pâlcuri,
Ciulinele fac gard ghimpat de săbii
Şi pe-un scaet, uscat, de arşiţă şi soare
Stau la sfat — în taină — două vrăbii.

Cahulul.

In toamna aceasta pribeagă şi mută,
Văzduhul îşi cerne o ceaţă greoaie...
Cahulul îmi pare — o pasăre rănită —
Ce-şi plânge durerea în tină şi ploaie.

Nori grei se ridică din baltă
Cu miros de iarbă şi lut...
Cahulul... aşteaptă potopul
Să-i ducă, în valuri — durerea — pe Prut.

Prea'i tină şi glod frământat
In toamna aceasta târzie...
Când vântul în goană, se joacă
Cu frunze pe-o stradă pustie. —

Ialpugul.

Pe unda ta pierdută în leneşe vibrări,
Nu's cântece de mare şi dansuri de corăbii
Pe mal câteva sălcii, bătrâne 'n putregai,
Şi'n tufăriş alături — uitat — un stol de vrăbii.

O barcă învechită cu flori de mucegai,
Stă plângăreţ, înfiptă, în malul nisipos.

Şi nici o umbră'n noapte, pe subt săgeţi de lună
N'o mână pe Ialpugul — ce pare mânios.

Tu lac uitat de toate — pe unda ta firavă,
Am pribegit odată... era o zi de Mai...
Şi n'o să uit Ialpugul, cu apa înverzită,
Cu mirosul de stepă şi flori de mucegai.

O noapte în Bugeac.

O noapte adâncă cu lună şi stele,
Cu miros de stepă, pe şes s'a lăsat
E atâta tăcere şi linişte sfântă,
Că pare Bugeacul căzut la'nchinat.

Nu-i nimeni prin oază, doar eu singurel
In noaptea aceasta, cu gândul pribeag
Din muşchiul de iarbă şi cimbru pălit,
Imi fac, cu sudoare, culcuş pe Bugeac,

Şi'n somnul acesta, cu flori şi miresme
De stepă uscată, par mag visător...
Căci stelele sfinte şi luna iubită,
Mă scaldă pe faţă, cu razele lor.

O stepă frumoasă, iubită'n tăcere
De sufletul meu, visător şi pribeag...
Eu îţi cunosc... şi calea... şi spinii...
Şi doina cântată pe vale'n Bugeac.

Bolgradul.

Oraş!... cu case mici şi fără gară...
Te-am cunoscut, cândva într'o zi de toamnă
Sub broderia unei ploi mărunte,
Şi-a unui vânt pe caldarâm — în goană.

Tăcut... înfipt adânc, în solul stepei,
Oraş, cu multe străzi întortochiate,
Iţi scuturai — atunci — în leneşe zigzacuri,
Podoaba unei toamne întârziate.

Oraş basarabean... eu văd în tine,
Cum creşte lutul în tezaur...
Cum fiii tăi lucrează'n stepă,
Pentru blazonul tău de aur.

Iza Chin
(Tânăr poet basarabean din Soroca)

Dimineaţa în stepă.

Spre ziuă. O ultimă stea şi-a scuturat
Florile argintii pe braţele unui ram
Drumul beat de stele, ghebos a poposit
In oglinda unui geam.

Cerul înecat în ape plumburii
Işi trage sufletul pe coapsa unui deal.
Numai licuricii mai sting luminile
Prin ierburile de lângă mal.

A eşit în cor pestriţ şi ciutele cu voci
Şi răguşite au rupt tăcerile de fum,
S'au aşezat şi zorile tuberculoase
Pe rugurile de pe drum.

Salcâmii puşi de veghe pe întinderile pustii
Tresar abia acum la svonul de tălăngi.
Dimineaţa somnoroasă, creşte încet, încet
Pe leneşe crengi...

Seara în Bugeac.

Seara se lasă aici mai devreme
Cu umbre trecute pe drumuri

Atârnă litanii pe crengi de copac
Şi'n dansul funebru de fumuri.

Aici Nistrul în treacăt şopteşte în taină
Şi nu ştie ce să mai spuie;
S'au întors toate, iar cum au fost
Pe uitata de mult cărăruie.

O lună palidă, plecată hoinar
Se spală cu faţa în ape.
Stinge un cântec, răsărit undeva
Şi lăsat apoi să scape.

Ion Enache

(Tânăr poet din jud. Cetatea-Albă)

Chemarea Bugeacului.

Intins nesfârşit cu cunună de-argint
Ce zările-i dau farmec lin
In hohote surde ca 'ntr'un labirint
Mă cheamă Bugeacul să vin.

La el să mă'ntorc şi trecutul să-mi iau
In cupa gândirii de veci,
S'adorm potolit lângă umbra din şleau
Cu palme 'ntinse şi reci.

Cu vântul ce-aleargă sglobiu să mă leg
Şi soarele dulce să-l sorb,
Din chivotul vieţii, ş'apoi să'nţeleg
Problema destinului orb.

Sunt fiul sălbatec al ăstor câmpii
Mă chiamă Bugeacul să vin
In pieptul meu leagăn de chin şi robii
Fermenţii durerilor vin.

Adânc încrustat în pustiul întins
Mai scutur petale din gând
Prin şesuri întinse şi fără cuprins
Aş vrea să le'mprăştii cântând.

Pământ natal.

Bugeacule, tu mi-ai lăsat, atâtea dâre'n ochi și'n creer...
Eu ți-am mâncat roadele, ți-am supt apele și cerul.
In ierburile tale m'am întrecut la cântece c'un greer
Și m'a plouat, în zarea ta, misterul

Cum ești așa pierdut, sub ceru'ntins și rece
M'ai legănat în taina ta, mai mult ca pe oricine.
De aceia veșnic te-oi purta, prin timpul care trece,
Copilăria să-mi îngrop și bătrânețea'n tine.

Prin râurile tale mici, m'am bălăcit cu trupul gol.
Și de copil am căutat să te'nțeleg...
Iar pieptul care eri a fost uns cu nămol,
Azi îți înfruntă vânturile și te respiră 'ntreg.

Ești așa de'ntins, că ochiul meu nu simte piedici...
Privirea mi-i domoală, cum e domol și lutul.
Am să te port îmbălsămat, în ochi albaștri, reci,
Că geana ta-mi închide'n ea, ca un muzeu, trecutul.

Anton Zencenco
(Tânăr poet din jud. Cetatatea-Albă)

Răsăritul soarelui pe Bugeac.

Bugeacul se deșteaptă din somnul greu și lung.
Oftează vântul jalnic și plânge apoi prelung.

Se clatină savane și iarbă parfumată
Când vântul o atinge, iar zarea 'nvolburată

Vestește de departe un soare cald și blând,
Frumos ca chipul fetei, ca al iubitei gând.

Limanul strălucește, iar ape liniștite
Rech amă sărutarea lotcilor iubite.

Pescarii cei bărboși sunt gata de plecare
Și Tatălui din ceruri, se'nchină fiecare.

La răsărit, Cetatea, zidită își arată
De veacuri și de lupte pe-alocuri dărâmată.

Un minaret se'nalță în mijlocul cetății
O suliță înțeapă învăluirea ceții.

Limanul sângerează. Pe mișcătoare valuri
Oftează vântul jalnic în sunet de cavaluri.

Se clatină savane de iarbă parfumată
Bugeacul se deșteaptă și soarele se'arată.

Bugeacul.

E întuneric beznă și eu sunt călător,
Bugeacul șes năpraznic e sub piciorul meu
Calc urmele barbare, îmbrățișez în zbor,
Seninul cer cu stele; mă simt un Dumnezeu!

Calc drumul de piatră, bătut în glia tare
Deasupra văiei scunde plutesc ca un zefir
Mă'nfrățesc cu vântul, acea cântare
Ce îmi șoptește tainic, bătut de brumă un fir.

Opresc apoi deasupra uraganului barbar.
Apăs pământul jilav cu singurul picior.
Aud! Răsună jalnic un plânset de Tătar,
De Turc, sau de vreun Scit, stăpânul stepelor.

Bugeacul e năpraznic și eu sunt călător...
M'avânt sălbatic, singur prin cetele cumane,
M'aplec, o buruiană, sus spintenel picior
Atila cred când trece spre stepele panone.

Nu plânge iarbă deasă. Havuzul e senin.
Atila nu se'ntoarce. Ca norul fără ploi,
A sguduit Bugeacul cu sceptrul paladin
Dar nu s'a 'ntors la toamnă să treacă prin noroiu.

Pe drumul greu de țară, cu scârțâitul greu,
Trec care cu povară spre Pontonul Euxin.
Se duc Tătarii falnici, se duc, se duc mereu
Spre Euxin pe drumuri, sub cerul prea senin.

Sunt singur și trec singur pe lângă oastea lor
Fantomele sunt triste. Exodul lor e jalnic
Pornesc goniți de alții, așa-i norocul lor
Căci Estul crai de veacuri, trimite nori năvalnic.

Curganul arde'n flăcări și'n sute de curgane
Ard focuri tot mai vii, Bugeacul arde trist
Și focul se întinde și'n stepele cumane
Și cine este acela un suflet trist megist?

Bugeacul, craiul stepei, se scutură cu greu
Ridică brațe'n aier și tremură ușor,
Sunt mândru, șes năpraznic de sub piciorul meu,
E întuneric beznă și eu sunt călător.

Bogdan Istru
(Ion Bădărău)
(Poet şi publicist basarabean din Lăpuşna)

Ritm de stepă.

Läicierul fără cheotori, arde pasul
Şi îţi chinueşte gândul răsturnat pe boltă;
Nimeni, însă, nu se mai revoltă,
Nici chiar glasul.

Răsăritul are pleapa înlăcrimată,
Prelungită'n amintire:
Lacurile îşi oficiază cultul
Amiaza cere duh şi apă,
Seara lecueşte rana zilei.

Rar, fântânile aruncă undiţele
Sue, în liniştea de sgură,
S-ăl pescuiască pe Dumnezeu
Pentru pământeni . . .

Palma îşi este scoarţă şi darac,
Sufletul ghirlandă rea de spini,
Inima ta e de piatră,
Bugeac.

Boris Em. Baidan
Tânăr poet din jud. Cetatea Albă.

Elegie ruptă din anii tineri.

Cântări zădărnicite, de vijelii turbate
Mocneau în înălţime ca nişte nori de ploaie
Şi'n vraiştea din mine, dorinţe încuibate
Tindeau cu îndârjire credinţa-mi s'o 'ncovoaie.

Pluteam ca o epavă prin valuri înspumate
Crucificându-mi crezul pe puncte de vedere
Şi-mi mângâiam destoinic învingeri sbuciumate
Parând izbiri de soartă ce-mi pregăteau cădere.

Dar versurile mele „cântări zădărnicite"
Le port la butoniera truditului meu trup
Şi'n liniştea de criptă cu visuri nimicite
Din anii cei mai tineri o elegie rup.

Trosneşte gândul meu de flăcări.

Nălucile visării mă mângâe pe tâmplă
Când scriu despre nădejdea nutrită'n holda coaptă
Condeiul întârzie în mână când se'ntâmplă
Să binoclez o zare cu versuri spuse'n şoaptă.

Ii cântă spicul galben Bugeacului cel darnic
O rapsodie caldă cu vorbe de sub stele,
Doar solii biruinţii mai pribegesc zadarnic
Cu sufletul şi gândul de îndoială grele,

Amurg rural, târzie, o melodie slavă
Petrece trena zilei departe în apus;
In mine se trezeşte însingurarea — lavă
Şi-mi pârjoleşte gândul durerea ce ţi-am spus.

Robert Cahuleanu

(Poet debutant din Cahul)

Cahulul.

Aşi vrea ca'n câteva cuvinte să vă prezint Cahulul meu
Oraşu'n care prima oară văzui lumina zilei eu.
Şi-aşi vrea să v-il prezint în haina frumoasei primăveri ce vine
Cu zile calde şi'nsorite, cu nopţi frumoase şi senine

. . . E primăvară . . . Şi Cahulul se scaldă'n razele de soare
Ce'nchiagă'n fiecare zâmbet cununi de vis strălucitoare
Căsuţe proaspăt văruite sclipesc sub ploaia de lumină,
De parcă zarea 'ntreagă-i albă de un alb ca albul de hermină

Pe străzi, prin târguri şi trotuare vezi numai feţe surâzânde
Vezi cahuleni mergând la treburi, vezi cahulence plăpânde
Fugind c'un coş la subţioară să-şi ieie de-ale gurii 'n piaţă
Şi par'că simţi că'n tot oraşul mocneşte adânc eterna viaţă.

Biserica — lăcaş de rugă — îşi profilează lin conturul
Şi'n jurul ei veghează parcul şi-i cântă doine trubadurul.
Iar printre crengi albite'n floare zâmbeşte-atâta fericire
Şi atâtea visuri surâzânde şoptite'n clipe de iubire.

Iar păsările noastre toate ascunse'n vârf de rămurele.
Alăturea de parc, fantastic, se'nalţă'n zare prefectura
Iar puşcăria maiestoasă îşi dăinue şi acum tortura.
Liceul de băeţi, semeţul, liceul „Vodă cel Cumplit"

Şi astăzi parcă ne aminteşte de acel erou pe veci jertfit
Când Turcii dornici ca să puie haraciuri pe cel obidit
Inconjuratu-l-au aicea pe el, viteaz menit să piară.
Din sângele ce-a curs atuncea şi-a scris liceu-i sfântu-i nume.

Luându-şi drept ideal şi idol, al voevodului renume,
Liceul fetelor deasemeni îşi dă şi el tribut culturii

Măcar că nu-l avantajează nici exteriorul lui, nici murii.
Iar Tribunalul își respectă ținta lui cu-atâta fală . . .

. . . Și apoi avem și atâtea alte clădiri pe strada principală.
Deci iată'n faptul primăverii sub clarul cerului albastru
In ce-ar consta Cahulul nostru, atât de blând și de sihastru.
. . . Iar dacă voi, iubiții mei lectori n'ați vrea să-mi dați cândva
[crezare
De veți numi aceste versuri: Impertinența cea mai mare
Eu vă rostesc: Veniți odată măcar, pe-aici, în faptul înserării
Și veți vedea pe-un ceas Cahulul: și nu-l veți mai da uitării . . .

Folklor din Bugeac.

Leonard Căzăceanu

Distins folklorist din jud. Cetatea-Albă, corespondent la Academia din Cluj.

Cântec[1])

Am auzit dela bătrâni
Că-i bună pâinea prin străini
Am auzit şi n'am crezut
Am mers singur şi am văzut
Ce folos că pânea-i bună
Dacă e'n ţară străină
Fie pâinea cât de rea
Tot mai bună'n ţara mea.
Frunză verde mărăcine
Peline frate Peline
Amară-i frunza pe tine
Ca şi inimioara'n mine;
Amară-i dudău tău
Ca şi sufleţelul meu;
Căci mă muncesc de un an
Să fac din pelin zahar
Dar pelinu-i tot amar,
Şi zaharu-i tot zahar.
Frunză verde trei gutui
Străin ca mine nu-i
Numai puiul cucului
Când îl lasă mama lui.
In mijlocul codrului.

---

1) Auzit dela Alexandru Pântea de 27 ani, comuna Caplani — Cetatea Albă.

Cântec[1])

„Cucuşor cu pană sură
Nu sbura la noi în şură
Ci sboară în ţara mea.
Unde stă mama mea.
Şi spune mamei 'nchinăciune
Dela mine din cea lume.
Că eu sunt sănătoasă
Rumeoară şi frumoasă.
Cucuşor cu pană sură
Nu sbura la noi în şură
Sboară iar în ţara mea
Si adă veste dela mama mea.
„Maica ta pânea frământă
Şi la tine tot gândea"...
Cucuşor cu pană sură
Nu sbura la noi prin şură
Spune mamei închinăciune
Dela mine din astă lume.
Că sunt prin străini
Ca drumeţul printre schini
In ce partea nu te-ai da
Tot schinul te-a 'nghimpa..
Că străinul ca veninul
Si străina ca anghina.

Cântec[2])

Câte flori pe vale'n sus
Tăte cu badea le-am pus,

1) Auzit dela Alexandru Praniţea de 46 de ani din comuna Corneşti, Cetatea Albă.
2) Auzit dela Nicoară Eftimie, de 75 ani, Comuna Coremaz, Cetatea Albă,

Şi le-am pus cu giurământ
Să nu iasă din pământ.
Frunză verde poamă neagră
Mă duceam în sat la apă
Şi femeile mă'ntreabă
Dece's galbenă şi slabă?
Eu le spun de ce-am slăbit
Că bărbatul mi urât.
„Dacă bărbatul ţi-i urât
„Leagă-l c'un curmei de gât
„Şi-l du Mercurea la târg.
. . . .
O nevastă-l târguia
„Ce vrei lele pe bărbat?
„O poltină şi-un pitac
„Ia lasă lele pitacu,
„Şi te-ai mântui de dracu.

Frunză verde trei granate[1])

Frunză verde trei granate
Maşină n'ai mai avea roate
De şuruburile toate
Şi nici de şina de sub roate.
Că mi-ai dus badea departe
Incă din luna Marte.
Şi l-ai dus între străini
Ca pe-o floare între spini.
Ca pe-o floare între spini.
De când badea mi s'a dus
Dorul în inimă s'a ascuns.
Sunt tristă ca o bunică.

1) Auzit dela Gh, Fâcă, 47 ani, Com, Han-Câşla, Cetatea Albă.

Și iar frunză trei granate
Amărâtă sunt măi frate
Nici focul în vatră nu arde
Eu mă plec să-l aprind
Lacrimile curg și-l stâng
Eu pun mâna să le opresc
Ele'și fac loc și pornesc
Eu pun mâna a doua oră
Ele curg de se omoară.

. . . .

Frunză verde mărăcine
Aștept vorba dela tine.

Foaie verde buzioară[1])

Foaie verde buzioară
Prutule apă vioară
Face-te-ai neagră ca cerneala
Stuhul tău o penișoară
Ca să scriu la frați din țară
Că am picat rob Rusului
Rusului, muscalului.
Frații dac'or auzi
Vreme n'ar mai zăbovi
Și cu tății ar sării.
Foeleană măr rotat
Prutule râu blestemat
Secați-ar izvoarele
Să rămâie pietrele
Să te ardă soarele

1) Auzit dela Lucica Ciobanu, de 15 ani, com. Frumușica, Cetatea-Albă.

Să trec cu chișoarele
Să-mi văd surioarele
Foileană trei lalele
Pe deasupra casei mele
Suflă vântul valurile
Și mă trage la frați
Că frăția cea mai dulce
Câte'n lume sânt cu cruce
Și să-mi duci dor și jale
Dela surorile mele
Ce trăesc numai în rele.

Cântec[1])

— „Trei lămâi și trei gutui, măi
Geaba puico le mângâi, măi,
Făr' de mine ai să rămâi
Cu capul pe căpătâi
Cu mâinile pe brață
Cu lacrimi pe față.
Taci puicuțo nu mai plânge,
Nu te mai văieta
Că, mai sunt voinici ca badea."
— „Măcar fie ca iarba
Dacă nu's ca dumneata.
Ce folos că's nanți copaci?
Dacă mie nu mi-s dragi!
Ce folos că's mulți butuci?
Dacă dumneata te duci!"
— „M'am pornit la Acherman,

1) Auzit dela Agafia Gânjul, de 43 ani com. Han-Câșla, Cetatea-Albă.

Am lăsat puica'n haram
La ce-i bun că am venit?
Am găsit puica'n pământ.

Frunzuleană baraboi[1])

Frunzuleană baraboi,
Eu şi asiară am fost la voi,
V'am găsit în pat pe voi,
Şi-am dat mâna cu amândoi.
Decât dam mâna cu voi
Mai bine'mi pierea doi boi
Şi o sută cincizeci de oi
Şi părinţii amândoi.
. . . .
Cât e târgul, am umblat
Peste ochi c'ai tăi n'am dat,
Numai'n târg la Chişinău,
Creşte o floare'n chipul tău.
Cum aşi face s'o rup eu?
S'o pun în rachiu s'o beu
Să-mi treacă de dorul tău.
Dorul tău ăst nebun
Mă poartă noaptea pe drum,
Desculţ şi desbrăcat,
Pela tine pe sub gard.
Eu de aseară bat la poartă
Da tu dormi, dormi-re-ai moartă
Nici un jiş nu te deşteaptă
Să arunci ochii la poartă
Să vezi dorul cum mă poartă.

---

1) Auzită dela Dănilă Dolgoter, de 14 ani din comuna Gura Roşie, Cetatea Albă.

Cântec[1])

Spune-mi maică, spune
De mai am noroc pe lume?
Norocu l-am avut
Da'a fost mic şi l-am pierdut.
Treceam pe la o baltă
Vâram mâna în apă
Vâram mâna toată
Să ajung nisip şi piatră.
Vâram mâna pân la cot
Nu mai am noroc de loc
Sau că boii l-au băut
Sau că vacile l-au păscut.
Nici vitele nu l-au păscut
Ci aşa m'am născut
Numai să duc dor
Şi până nu mor.

Strigături[2])

I.

Sunt născut pe foi de fag,
Fetelor să le fiu drag,
Sunt născut pe foi de şură,
Să fur dela fete gură.

1) Auzit dela Anastasia Rusu, de 18 ani, com. Cazaci C-Albă.
2) Auzite în com. G. Roşie, Cetatea Albă,

II.

Frunză verde lobodă,
Lasă sârba slobodă;
Că-s băeţii pe adunate
Să joace care cum poate.

III.

Imi place mândră să te joc,
Să te strâng peste mijloc.
De lângă tine nu m'aşi duce,
Ca să-ţi spun tot vorbe dulce.

IV.

Rău-i pare cui şi cui
Că eu joc cu mândra lui;
Nu ca să-i fac necaz,
Ci că-mi place la obraz.

V.

Frunză verde, spic de grâu
Hai flăcăi la brău la brâu,
S'apoi frunză de secară,
Hai să'ntindem hora mare.

Strigături.

Te-a făcut mă-ta într'un scoc
Să fii cu fasoane la joc,
La treabă ca butucu
Iar la mâncare ca lupu.

Auzite în com. G. Roşie, Cetatea Albă.

Mândra-ţi şade la oglindă
Si gunoiu până'n grindă;
Si-ţi e vrednică nevasta
Că-i toată ziua la fereastră.

Cam bătrână a mamei fată
Si e tot nemăritată;
Si la păr e tot pestriţă,
Dar la mama tot „fetiţă".

Tu la joc, mă-ta la joc
Mălaiu-i de Joi pe foc,
Dar nu-i pe foc, ci pe cenuşe
Iar tu din fereastră ai făcut uşă.

Frunză verde de cireşi
Are mândra opt cămeşi,
Trei sunt rupte, patru sparte
Una nu se ţine'n spate.

Alte culegeri de folklor

Alte culegeri de folklor

Cântec de desnădejde

Frunzuliţă de măr dulce
Ieşi măicuţă'n deal la cruce
Şi-i privi 'ncotro ne-or duce
De m'ar duce spre voczal[1])
Să ştii maică că's moscal[2])

De m'ar duce spre Maiac,
Să ştii maică că's cazac.
De m'ar duce spre Ades[3])
Să ştii mamă că's ales.
Ş'am zis verde de năud
Lungu-i drumul şi bătut
Nu-i bătut de car cu boi
Da-i bătut de zapasnoi[4])
Impărate, împărate
Nu te bate, că te-or bate;
Lacrima nevestilor
Şi plânsul copiilor
Şi jălitul mamelor.
Şi dorul copiilor.

Cules de C. Privordnăi din com. Talmaz, jud. Tighina.

---

1) gară
2) soldat
3) Odessa
4) rezervişti

Poporane

Cântec.[1])

Foaia verde, foaia lată,
Când am plecat în armată
Lăsai mamă, lăsai tată
Lăsai o piatră la poartă.
Lăsai mândrulița fată
Când am venit din armată
Nu găsii nici mamă nici tată,
Găsii piatra răsturnată
Și mândruța măritată
Măritată cu bărbat
Iar pe mine m'a uitat!

Si iar verde foaie lată
Trecui seara pe la poartă
Mă uitai pe la fereastră
Să văd patul cum ți-l faci
Cu bărbatul cum te'mpaci,
Dacă te-oi împăca bine
Să-ți curgă lacrimi puține
Iar de te-oi împăca rău
Să-ți curgă lacrimi părău
Să vii iar la sânul meu
Să chem și tot neamul tău,
S'o chem și pe maica ta
Să știe ce-i dragostea.

---

[1]) Cules din Barta Ismail de Melnicov Iacob cl. IV. lic.

Folklor din alte părți ale Basarabiei

Folklor din alte părţi ale Basarabiei

(Extras din „Almanahul Invăţătorilor" din Cetatea-Albă şi revista „Şcoala Basarabeană)

Cântec[1])

Frunză verde fir de nalbă
Drumul spre Cetatea Albă
Plinu-i Doamne de oştire
Ce aleargă în grăbire,
Ca s'o apere de zor
De călcarea Turcilor
Turcilor păgânilor!...
S'apoi frunză ş'un dudău
Drept în fruntea-i ca un zmeu
Călăreşte pe-un albău[2])
Ştefan Vodă cel vestit,
Ştefan cel nebiruit,
Ştefan cel neodihnit,
Care veşnic stă călare
Cu durduţa la spinare
Pentru-a ţării apărare!...

. . . .

Numai frunza de stejari
Lângă Domn boieri tot mari,
Căpitani şi Ghinărari
Forfotesc şi sfătuesc
Sfătuesc şi se chitesc
Cum ar face mai cu cap

1) Din volumul „Comorile satelor", de A. Cudreanu şi Gh. Ştefănescu.
2) Cal alb.

Turcului să-i dea de hac!...

. . . .

Frunză verde măr rotat
Stefan Vodă'ngândurat
Zice cu glas bărbat:
— Numai frunză de gutăi
Măi voinici vitejii mei,
S'aveţi inimă de smei
Iute-acum săriţi pe ei
Si să daţi, să daţi mereu
Ajutaţi de Dumnezeu
Ş'apoi las'de-a rămânea
De Turc urmă'n ţara mea!...

Auzită dela Mihai Volintinesii, com. Navărneţ (Bălţi)
în 1900, de Popovici instit. Chişinău.

Colind bătrânesc.

Ale cui corturi aşa'nalte,
Aşa'nalte minunate,
Cu turnuri pe sub nouri,
Cu păreţi de cărămidă
Cu streşini de busuioc,
La uşori mănunchi de flori,
Pe podele turturele.

Sus, mai sus la cap de masă
Şade Moş Crăciun;
Şade fratele său Ajun
Lângă fratele său Ajun
Şade Maica Precistă

Lângă Maica Precista
Stau toţi sfinţii de-arândul.

Sus, mai jos la coasta mesei
Şade Domnul acestor corturi
Şi cinsteşte şi măreşte:
Dorma Doamne, Dorma dragă,
Mâinile şi palmele
Făclii răsucind,
Si pe fini cununând,
Dorma Doamne.

Mâinile şi spetele,
De juncani tineri, juguind,
Pe la fini dăruind,
Tot stau Doamne să te'ntreb?
— Când va fi veacul de apoi?
— Eu cu dreptul că-ţi voi spune,
Când va fi veacul de-apoi!
Când a bate fii pe tată,
Şi fiica pe maică-sa
Atunci va fi veac de-apoi!...

Scoală Voină, scoală dragă,
Că nu ştiu ninge ori plouă,
Ori din cer ne cade rouă,
Dar grei oaspeţi ne'mpresoară,
Oaspeţi grei colindători.
Las' să cânte, să colinde,
Că plata lor li se ştie,
Doi pitaci şi doi colaci
Şi o balercă de holercă.

(Auzit dela Moş Vasile Maţarin, com. Purcari
Cetatea-Albă.)

Doamne Isuse Hristoase.
(Colind)

Doamne Isuse Hristoase!
Tu ești raza prea frumoasă
Nu din cer te-ai pogorît
Din fecioară te-ai născut.
Tu te rogi lui Dumnezeu
Dumnezeu e Tatăl Tău
Tu și moartea ai răbdat
Si ne-ai scăpat din păcat
Dumnezeule prea Sfânt
Te-ai coborît pe pământ
Si pentru a noastre păcate
Osânditu-Te-au la moarte
Tu te-ai dat în chip de rob
Și ne-ai scos pe noi din foc
Și te-ai dat în chip de-argat
Și ne ai scos pe noi din iad.
Și te-ai dat în chip de slugă
Si ne-ai scos pe noi din muncă
Si te-ai dat la chinuit
Pentru lume ai murit.

Auzit dela Eufrosina Bâtcă din com. Moldova
(jud. Cetatea Albă)

Leul, leu.
(Colind popular)

Leul, leu s'a lăudat
Că-mi va paște țarina,
Țarina și parina

Și trei rânduri de pământ
Cu voia Domnului Sfânt
De cu sară
Grâu de vară
De cu noapte
Oarze coapte,
De cu zori
Grâul cu flori.

Din com. Moldova (Cetatea-Albă)

Mândruliță din Cazaci.

Mândruliță din Cazaci
M'ai băgat de tot în draci
Mândruliță din răscruce
Tinerețea mi se duce.

Mândruliță floare albă
Ț'am dădut aseară salbă
N'au purtat-o un minut,
Ai spus că's un rău și slut.

Mândruliță din Cazaci
Ce-oi păți, tu ai să tragi,
C'am să mor de dor și foc
Și nu's vinovat de loc!

Se cântă de lăutari în com. Cazaci jud. Cetatea Albă.

Doină Basarabeană.

Frunză verde de cireș
Mâi bădiță Gheorghieș
Hai în codrii Bacului
Pe malurile Prutului
Să ne facem bordeieș
Cu ușorii de cireși
Și cu pat de mācieș
Când am vrea ca să dormim
In departe s'auzim
Buciumile păstorești
Din câmpii moldovenești.

Foaie verde trei măsline
I-auzi maică Prutu vine
Dare-ar Dumnezeu să sece
Să rămâie pietrele
Să le ardă soarele
Să trec cu picioarele
Să-mi văd surioarele.

Prutul ista ni disparte
Prutul ista n'are moarte
Dar ne-am pune noi cândva
Și cu gura l'om seca,
Să nu mai fim despărțiți
De iubiții noștri frați.

Strigături.

Frunză verde rosmarin
Fata lui badea Marin
Crede că-i tare frumoasă
Și la flăcăi drăgăstoasă.

Hai la horă să jucăm
Podeaua să o frecăm
Cât e ziulica toată
Să'nvățăm câte o fată!

De sărutat și de glumit
De asta îs potrivit
Sărut chiar și fetele
Nu las nici nevestele...

De iubești, îmbătrânești,
De săruți înebunești...
Sărută nu te lăsa,
Să iubești nu e belea.

Mi-a spus tat'alaltă seară
Măi băete ia-ți de samă!
Lasă fetele în pace
Să nu-ți smulgă din cojoace.

Mama îi femee bună
Toarce seara și pe lună;
Eu îs harnic ca albina
Mândra să îmi tragă vină.

Cules dela flăcăii din Palanca (Cetatea A.)

Doina moldoveanului din Rusia[1]

Verde frunză de gutui
Nistrule de ce nu-mi spui
Ce i cu frații sugrumați
Și de soartă blăstămați?
    Dela Noghilev la vale
    Toată țara-i numai jale
    Dela Moghilev în jos
    Pradă un câne nemilos[2]
Frunzuliță dintre vii
Nistrule dacă îmi știi
Spune unde-i frate meu?
E ucis de vre-un călău?
    A murit ca și un câne
    Mort de foame chiar de pâne
    Iar din trupu-i istovit
    Ciorile că s'au hrănit...
Nistrule apă blajină
Ia-mă din țară străină
Du-mă la frați și surori
Unde-s văi cu mândre flori
    Voinicele ruga ta
    Îmi înmoaie inima
    Sue'n barcă cât mai iute
    Și te trec pe nevăzute
Nistrule cu valuri dulci
Tu la sânu-ți să mă culci
Că mi-i sufletul sdrobit
De-aist trai nenorocit.
    Moldovan frumos, viteaz
    Nu te da pe un necaz
    Că dreptatea va sosi
    Și pe câne-a nimici.

---

1) Auzită dela moș Ion Ciorbă, moldovan refugiat din Rusia.
2) E vorba de stăpânirea bolșevică.

TABELA DE MATERII

Conţinutul:

—

„INTELECT. M. AS

„Intelect“ M. As. București, B-dul Elisabeta 71.

— *Ce vrea Charles Maurras*
de Th. Martas — — — lei 50

— *Viața și opera lui Marconi*
de N. T. Nămăești — — lei 50

— *Parohie de zestre* (Roman)
de G. Znagoveanu — — lei 60

— *Omul de nădejde*
de g-ral I. Manolescu (Glim) lei 80

— *Momente pierdute în istoria contimporană a României*
de Șt. Tătărăscu — — lei 50

— *Călăuza carierelor în viață*
Toate școlile și toate meseriile din țară lei 60

— *Superioritatea creștinismului*
P. Courbet — — — — — 35

— *Lumina de la mormânt* (Poem filozofic) lei 45

— *Dicționarul jargonului francez*
de prof. Martinescu-Asău lei 35

— *Cadavrul ambulant*
de M. Șerbănescu — — lei 30